

ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
ПРОЄКТУ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
М. ХАРКОВА НА 2021 РІК

Замовник підготовки звіту:	Департамент економіки та комунального майна Харківської міської ради
Розробник звіту:	робоча група зі складання звіту про стратегічну екологічну оцінку проєкту Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік

Харків 2020

Склад
робочої групи зі складання звіту про стратегічну екологічну оцінку проекту
Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік

N з/п	Посада	Підпис	ПІБ
1	Заступник міського голови - ⁶⁰ директор Департаменту економіки та комунального майна Харківської міської, голова робочої групи		<i>Семіхін Володимир</i> Фатєєв Михайло Іванович
2	Заступник директора Департаменту - начальник Управління соціально-економічного розвитку, планування та обліку Департаменту економіки та комунального майна Харківської міської ради, заступник голови робочої групи		Фомичова Віта Григорівна
3	Заступник начальника відділу зведених показників розвитку міста - завідувач сектору інформаційно-аналітичного забезпечення Управління соціально-економічного розвитку, планування та обліку Департаменту економіки та комунального майна Харківської міської ради, секретар робочої групи.		Гуськова Ірина Борисівна
<i>Члени робочої групи</i>			
4	Начальник відділу з питань енергоефективності житлового фонду та використання вторинних ресурсів Департаменту житлового господарства Харківської міської ради		Богатир Вікторія Іванівна
5	Начальник відділу генплану міста Департаменту містобудування та архітектури Харківської міської ради	 <i>(Міський Ю.О.)</i>	Довбня Олександр Борисович
6	В. о. завідувача кафедри інженерної екології міст Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова (за згодою)		Дядін Дмитро Володимирович
7	Заступник директора Департаменту - начальник Управління екології та благоустрою Департаменту комунального господарства Харківської міської ради		Коверзнисва Інна Іванівна
8	Заступник директора Департаменту - начальник управління інновацій в галузі охорони здоров'я Департаменту охорони здоров'я Харківської міської ради		Коліушко Катерина Георгіївна
9	Заступник директора Департаменту - начальник Управління транспорту та пасажирських перевезень Департаменту інфраструктури Харківської міської ради		Куколь Олександр Григорович
10	Начальник технічного відділу Управління з будівництва, ремонту та реконструкції Департаменту будівництва та шляхового господарства Харківської міської ради		Скріпник Ольга Валентинівна

ЗМІСТ

	Вступ	4
1	Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	5
2	Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	9
3	Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	26
4	Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	35
5	Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням впливу на здоров'я населення, встановленні на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	39
6	Опис наслідків для довкілля, у тому числі здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	44
7	Заходи що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	53
8	Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	56
9	Заходи, що передбаченні для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	58
10	Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	62
11	Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 110 цієї частини, розраховане на широку аудиторію	63
12	Додатки	66

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка документів державного планування дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування. Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) - це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки. З 12 жовтня 2018 року в Україні вступив в дію закон «Про стратегічну екологічну оцінку». Відповідно до ст. 2 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» цього закону з 01 січня 2020 року стратегічна екологічна оцінка повинна здійснюватись для програм економічного і соціального розвитку міст.

Стратегічну екологічну оцінку проекту Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік здійснено для забезпечення дотримання вимог законодавства і своєчасної розробки планувальних документів для реалізації міських цільових програм у наступному планувальному періоді.

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Програма економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік (далі – Програма) є документом, який визначає концепцію та окреслює основні напрямки розвитку міста в короткостроковій перспективі враховуючи тренди – головні цілі та задачі передбачені в рамках кожного з напрямків діяльності міста цільовими галузевими програмами розвитку. Програма підготовлена відповідно з пропозиціями виконавчих органів Харківської міської ради, з урахуванням пропозицій постійних комісій міської ради, підприємств, установ та організацій міста, що задіяні у виконанні поставлених завдань.

Проект Програми розроблено відповідно до Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» і постанови Кабінету Міністрів України «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету». Вона враховує положення проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік», прогнозні макропоказники економічного та соціального розвитку України на 2021 рік, Стратегію розвитку Харківської області на 2021 - 2027 роки.

Відповідно до ст. 11 ЗУ «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку» у проекті Програми міста на наступний рік відображені:

аналіз соціально-економічного розвитку міста за попередній і поточний роки та характеристика головних проблем розвитку його економіки та соціальної сфери;

стан використання природного, виробничого, науково-технічного та трудового потенціалу, екологічна ситуація у місті;

можливі шляхи розв'язання головних проблем розвитку економіки і соціальної сфери;

цілі та пріоритети соціально-економічного розвитку міста в наступному році;

система заходів місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо реалізації соціально-економічної політики з визначенням термінів виконання та виконавців;

основні показники соціально-економічного розвитку міста, тощо.

Програма спрямована на ефективне розв'язання проблем економічного і соціального характеру та ґрунтується на аналізі тенденцій розвитку міської економіки, поточної економічної ситуації в Україні, актуальних проблем і пріоритетів соціально-економічної сфери, а також на припущеннях, що враховують внутрішні та зовнішні фактори розвитку міста.

Головними цілями визначено досягнення стабільного економічного зростання, вирішення соціальних і гуманітарних питань, забезпечення гідних умов життя, підвищення комфортності проживання мешканців міста та загального добробуту населення; підтримку його найуразливіших верств, збереження та захист здоров'я громадян, доступу до якісної освіти, розвиток культури та спорту, підвищення ефективності використання земельних ресурсів

і комунального майна, діяльності комунальних підприємств; розвиток міжнародних відносин, туризму та укріплення позитивного іміджу Харкова як в Україні, так і в міжнародному співтоваристві; проведення цілеспрямованої містобудівної політики; поліпшення якості суспільних послуг.

Значна увага зосереджена на питаннях сприяння цифровому розвитку міста; оновленню та розвитку інженерно-транспортної інфраструктури, впровадженню енергоефективних заходів, створенню умов для розвитку підприємництва, розширенні житлового будівництва та будівництва об'єктів соціальної сфери, а також створенню сприятливих умов для роботи промислових підприємств, зміцненню законності та правопорядку.

Програмою передбачається, що економічна та соціально-гуманітарна політика здійснюватиметься відповідно до поставлених завдань та сформованих пріоритетних заходів роботи на 2021 рік і спрямовуватиметься на вирішення існуючих проблем і подальший розвиток міста.

Серед основних завдань економічного та соціального розвитку міста Харкова на 2021 рік слід виділити:

- створення сприятливих умов для забезпечення життєдіяльності населення;
- підвищення добробуту громадян;
- забезпечення надання споживачам комунальних послуг належної якості;
- поліпшення якості суспільних послуг, запровадження нових електронних сервісів та організація, координація роботи у сфері цифрового розвитку;
- надання мешканцям міста якісних адміністративних та соціальних послуг;
- якісне та безпечне перевезення пасажирів міським транспортом;
- підвищення ефективності використання комунальної власності, діяльності комунальних підприємств та забезпечення виваженої тарифно-цінової політики, раціональне використання земельних ресурсів;
- створення умов для підвищення конкурентоспроможності підприємств;
- сприяння розвитку зовнішньоекономічної діяльності та міжнародних відносин.

Пріоритетні заходи на шляху до реалізації поставлених завдань у 2021 році (детально стратегічні напрямки та заходи заплановані до реалізації викладені у кожному з розділів Програми):

- стабільне наповнення доходної частини бюджету міста Харкова для вирішення соціально-економічних завдань міста;

- сприяння зростанню доходів населення та підтримка найуразливіших груп, а також сприяння підвищенню економічної активності та забезпечення зайнятості населення;

- забезпечення проведення цілеспрямованої містобудівної політики розвитку житлово-комунального та транспортно-дорожнього господарства, зв'язку;

- реалізації державної та місцевої політики у сфері цифрового розвитку, електронного урядування, електронної демократії та розвитку інформаційного суспільства;

- забезпечення стабільної, прозорої, прогнозованої, збалансованої та економічно обґрунтованої тарифно-цінової політики;

реалізація ефективної системи управління комунальними підприємствами, забезпечення прозорості у сфері бюджетних закупівель та підвищення ефективності регулювання земельних відносин у місті;

сприяння підвищенню збереження та оптимізації використання енергетичних ресурсів та модернізації об'єктів комунальної, бюджетної та житлової сфери;

визначення переліку об'єктів та затвердження базових рівнів споживання енергетичних ресурсів для впровадження енергосервісу;

впровадження системи моніторингу на всіх об'єктах бюджетної сфери за використанням енергетичних ресурсів в бюджетній сфері;

залучення міжнародних коштів для енергетичної модернізації будівель та споруд комунальної власності територіальної громади міста Харкова;

підтримка розвитку підприємництва та сприяння підвищенню інвестиційної привабливості міста, розвитку промислового виробництва та споживчого ринку;

розширення інтеграції м. Харкова у світові ринки товарів, послуг і капіталу, міжнародне співробітництво в усіх сферах суспільного життя, підвищення міжнародного авторитету міста Харкова та розвиток туризму;

зміцнення позицій Харкова як культурного та спортивного центру;

удосконалення системи управління та контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища, сприяння забезпеченню належного рівня безпеки населення, захищеності територій, об'єктів виробництва і соціально-культурної сфери від надзвичайних ситуацій;

впровадження системи протидії злочинності та усунення факторів, які їм сприяють; координація дій щодо забезпечення захисту законних прав і свобод громадян, сприяння реалізації прав працюючих на безпечні умови праці;

розвиток взаємодії Харківської міської ради з громадськими, організаціями, об'єднаннями та релігійними громадами;

забезпечення відкритості і прозорості, об'єктивного та всебічного інформування територіальної громади м. Харкова про діяльність міського голови, міської ради та її виконавчих органів.

Програма координує свої заходи із завданнями інших чинних цільових та галузевих міських програм, спрямованих на реалізацію першочергових завдань, відповідно до пріоритетів економічного та соціального розвитку Харкова на 2021 рік.

Проект Програми розроблено відповідно до Принципів державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку передбачених ст. 2. Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України»:

принцип цілісності, який забезпечується розробленням взаємоузгоджених прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку України, окремих галузей економіки та окремих адміністративно-територіальних одиниць на коротко- та середньостроковий періоди і на більш тривалий період. Використання даного принципу передбачає, узгодження Програми розвитку міста з прогнозними і програмними документами розвитку не лише державного, а й місцевого рівня, тому при розробці Програми враховувались цілі і задачі заплановані всіма міськими галузевими програмами розвитку. Зважаючи

на це кожний напрямок економічної та соціальної політики міста передбачений для розвитку на 2021 рік розроблений на основі однієї чи декількох цільових галузевих програм розвитку міста та включає в себе основні проекти чи заходи вказаних програм;

принцип об'єктивності, який полягає в тому, що прогнозні та програмні документи економічного і соціального розвитку розробляються на основі даних органів державної статистики, центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері економічного і соціального розвитку, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також звітних даних із офіційних видань Національного банку України;

принцип науковості, який забезпечується розробленням прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку на науковій основі, постійним удосконаленням методології та використанням світового досвіду в галузі прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку;

принцип гласності, який полягає в тому, що прогнозні та програмні документи економічного і соціального розвитку є доступними для громадськості. Інформування про цілі, пріоритети та показники цих документів забезпечує суб'єктів підприємницької діяльності необхідними орієнтирами для планування власної виробничої діяльності;

принцип самостійності, який полягає в тому, що місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень відповідають за розроблення, затвердження та виконання прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку забезпечує координацію діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

принцип рівності, який полягає в дотриманні прав та врахуванні інтересів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання всіх форм власності;

принцип дотримання загальнодержавних інтересів, який полягає в тому, що органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування повинні здійснювати розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку виходячи з необхідності забезпечення реалізації загальнодержавної соціально-економічної політики та економічної безпеки держави.

Проект Програми узгоджується з: Стратегічними та оперативними цілями Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року; Основними засадами (стратегіями) державної екологічної політики України на період до 2030 року; Національною стратегією управління відходами Україні до 2030 року; Стратегією сталого розвитку України до 2030 року; Стратегією розвитку Харківської області на 2021 – 2027 роки; Планом заходів на 2021 – 2023 роки з реалізації Стратегії розвитку Харківської області на 2021 – 2027 роки; Планом дій зі сталого енергетичного розвитку і клімату м. Харкова до 2030 року.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Харків—велике сучасне місто, один з найбільш розвинених промислових центрів України. Місто займає площу 350,0 кв. км, чисельність населення становить 1,438 млн осіб. Щільність наявного населення 4 109 осіб/кв. км.

У галузевій структурі промислового комплексу провідна роль належить машинобудуванню і металообробці, електроенергетичній, паливній, харчовій та медичній промисловості. Добре розвинуті деревообробна, поліграфічна та хімічна галузі. Харків має розвинену будівельну базу.

Екологічний стан міста характеризується як стабільний.

Сильні та слабкі сторони стану навколишнього природного середовища:

Сильні сторони	Слабкі сторони
Зменшення обсягів викидів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел	Значне зростання кількості автомобільного транспорту, що спричиняє збільшення шкідливих викидів в атмосферу
Упровадження сучасних методів та технологій у сфері поводження з побутовими відходами	Незадовільний стан очистки поверхневих стічних вод з території міста
Будівництво сучасного заводу переробки твердих побутових відходів	Накопичення відходів
Рекультивация територій полігонів із твердими побутовими відходами	Стан зелених насаджень потребує покращення
Упровадження і реконструкція цехів утилізації відходів на очисних каналізаційних комплексах	Незначна частка енергії з відновлюваних джерел та альтернативних видів палива
Збереження територій природно-заповідного фонду місцевого значення	Відсутність роздільного збирання побутових відходів
Збільшення територій зелених насаджень (у порівнянні з минулими роками)	недостатня пропускна спроможність дорожньо-транспортної мережі, яка сформувалась в умовах існуючої забудови, особливо в центральній частині міста
Збільшення кількості екологічно чистих видів громадського та приватного транспорту	
Упровадження ресурсозберігаючих та енергоефективних технологій	
Реалізація міських цільових програм направлених на стимулювання впровадження енергоефективних заходів	
Екологічна освіта і виховання	

Стан забруднення атмосферного повітря м. Харкова

Значна кількість розташованих у м. Харків та області комерційних і приватних структур, а також збільшення числа транспортних засобів, що експлуатуються тривалий час, призводять до значного забруднення атмосферного повітря. Внаслідок цього в окремих районах міста спостерігаються підвищені концентрації забруднюючих атмосферне повітря речовин, про що свідчать дані щорічних спостережень за забрудненням повітряного басейну, що проводяться Харківським регіональним центром з гідрометеорології.

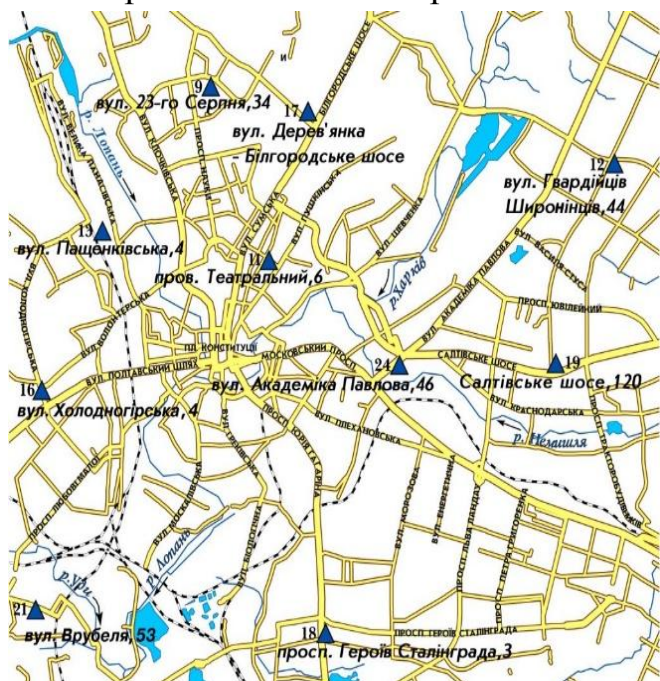
Забруднення атмосфери викидами автотранспорту посідає друге місце після енергетики за рахунок постійного збільшення кількості автотранспорту. Загальні викиди токсичних речовин залежать від потужності і типу двигуна, режиму його роботи, технічного стану автомобіля, швидкості руху, стану дороги, якості палива.

Пересування міського транспорту (трамвай, тролейбус) супроводжується підвищенням рівнів вторинного здійснення пилу. Високі рівні забруднення атмосферного повітря Харкова за рахунок пересувних джерел пояснюється, головним чином, постійним зростанням кількості автомобілів та експлуатацією технічно застарілого автомобільного парку.

Харківський регіональний центр з гідрометеорології проводить спостереження за забрудненням атмосферного повітря міста Харків на 10 стаціонарних пунктах спостереження (ПСЗ), обладнаних комплектними лабораторіями „ПОСТ-1” та „ПОСТ-2”.

Перелік постів спостереження:

7. ПСЗ № 18 – просп. Героїв Сталінграду, 3 (Слобідський район);

1. ПСЗ № 9 – район вул. 23 Серпня, 34 (Шевченківський район);
2. ПСЗ № 11 – пров. Театральний, 6 (Київський район);
3. ПСЗ № 12 – 607 м/р, вул. Гвардійців Широнінців, 44 (Московський район);
4. ПСЗ № 13 – вул. Пашенківська, 4 (Холодногірський район);
5. ПСЗ № 16 – вул. Холодногірська (Холодногірський район);
6. ПСЗ № 17 – перехрестя вул. Дерев'янка та Белгородського шосе (Шевченківський район);

8. ПСЗ № 19 – Салтівське шосе, 120 (Немишлянський район);
9. ПСЗ № 21 – вул. Врубеля, 53 (Новобоварський район);
10. ПСЗ № 24 – вул. Академіка Павлова, 46 (Московський район).

Спостереження проводяться щоденно, крім святкових днів. В середньому за рік ними здійснюється відбір близько 50 тис проб повітря на 20 забруднюючих інгредієнтів (2015 р. – 47 001 проба, 2016 р. – 47 321 проба, 2018 р. – 46 642 проб, 2019 р. – 46 881 проба).

Аналізуючи матеріали спостережень за станом атмосферного повітря міста за 5 останніх років відзначаємо незначну тенденцію до збільшення по діоксиду азоту, цинку та заліза. Намітилась тенденція покращення якості атмосферного повітря по оксиду вуглецю, діоксиду сірки, формальдегіду, сажі та міді. Не змінився рівень забруднення по пилу, сірководню, та свинцю. Концентрації домішок знаходилися в межах відповідних гранично допустимих норм.

Індекс забруднення атмосфери міста (ІЗА) в 2019 році дорівнював 4,16 (в 2018 році – 4,09).

В таблиці 1 приведені дані про зміни середнього рівня забруднення атмосферного повітря міста за 5 років (2015-2019 роки).

Таблиця 1. Зміна середнього рівня забруднення атмосферного повітря за 5 років (2015-2019 роки) (за даними Харківського регіонального центру з гідрометеорології)

Домішки	Роки				
	2015	2016	2017	2018	2019
Пил, мг/м ³	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Діоксид сірки, мг/м ³	0,008	0,007	0,007	0,007	0,007
Оксид вуглецю, мг/м ³	2	3	3	3	2
Діоксид азоту, мг/м ³	0,02	0,02	0,03	0,02	0,03
Фенол, мг/м ³	0,002	0,002	0,002	0,001	0,002
Цинк, мкг/м ³	0,05	0,1	0,07	0,07	0,07
Формаледгід, мг/м ³	0,002	0,003	0,002	0,002	0,002
Сажа, мг/м ³	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03
Залізо, мкг/м ³	0,84	0,82	0,69	0,77	0,78
Мідь, мкг/м ³	0,08	0,18	0,06	0,05	0,05
Хром, мкг/м ³	0,02	0,02	0,02	0,01	0,02
Сірководень, мкг/м ³	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001
Свинець, мкг/м ³	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03

До стаціонарних джерел забруднення атмосферного повітря слід віднести викиди потужних промислових підприємств, зокрема паливно-енергетичного комплексу, машинобудівного, коксохімічного та хімічного виробництв.

За даними Головного управління статистики у Харківській області у м. Харкові основними забруднювачами атмосферного повітря міста: підприємства харківських теплових мереж, ТОВ «Техноком», ПАТ «Завод Фрунзе», ПАТ «Кондитерська фабрика «Харків'янка», ПрАТ «Харківський коксовий завод», ПАТ Харківський тракторний завод, тощо.

Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел в 2019 році у м. Харкові становили 4 013,1 т (у тому числі 47,8 т діоксиду сірки та 1 042,3 т діоксиду азоту), що на 16,9% менше ніж аналогічний показник в 2018 році та на 18,2% менше ніж у 2017 році.

Таблиця 2. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел (т)

	Обсяги викидів забруднюючих речовин - усього*	У тому числі							Крім того, викиди діоксиду вуглецю, тис. т
		діоксиду сірки	діоксиду азоту	метану	оксиду вуглецю	оксиду азоту	суспендованих твердих частинок	неметанових летких органічних сполук	
2016	4 871,5	364,7	1 166,9	159,5	1 503,7	19,5	493,4	1 056,7	1 672,4
2017	4 904,5	320,8	1 189,2	164,4	1 540,5	14,2	535,1	1 042,3	1 627,0
2018	4 800,2	179,2	1 242,3	160,8	1 601,3	13,6	511,5	1 003,0	1 573,3
2019	4 013,1	47,8	1 042,3	159,9	1 476,2	14,4	430,2	769,8	1 366,5

* Розбіжності між підсумком та сумою складових частин пояснюється неповним переліком речовин забруднення.

Таблиця 3. Кількість спостережень, які виконані на стаціонарних постах по контролю за забрудненням атмосферного повітря м. Харків

№ п/п	Найменування домішки, що визначається	В цілому по місту, фактичні значення			
		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
1. Основні інгредієнти					
1.	Пил	7 020	7 072	6 967	7 008
2.	Діоксид сірки	8 419	8 481	8 355	8 415
3.	Оксид вуглецю	5 613	5 654	5 575	5 618
4.	Діоксид азоту	9 563	9 624	9 487	9 540
РАЗОМ:		30 615	30 831	30 384	30 581
2. Специфічні інгредієнти					
5.	Сульфати	568	566	554	558
6.	Оксид азоту	1 067	1 091	1 064	1 054
7.	Сірководень	1 037	1 056	1 061	1 097
8.	Фенол	3 203	3 244	3 198	3 180
9.	Сажа	843	849	837	843

№ п/п	Найменування домішки, що визначається	В цілому по місту, фактичні значення			
		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
10.	Аміак	2 168	2 150	2 110	2 128
11.	Формальдегід	7 500	7 534	7 434	7 461
РАЗОМ:		16 386	16 490	16 258	16 321

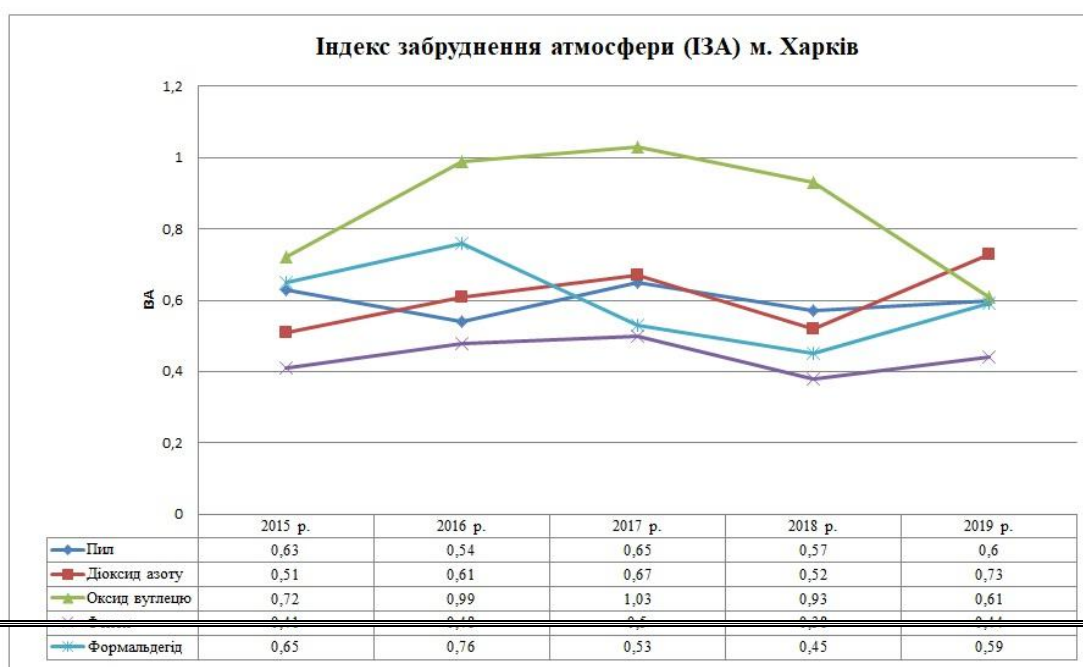
Таблиця 4. Зміна середнього рівня / $q_{\text{ср.}}$ / забруднення атмосферного повітря в період 2011 – 2018 рр. по м. Харкову*

(За даними Харківського регіонального центру з гідрометеорології та Доповіді про стан навколишнього природного середовища в Харківській області у 2018 році)

Домішки	Роки / $q_{\text{ср.}}$							
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Пил	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Діоксид сірки	0.008	0.007	0.007	0.007	0.008	0.007	0.007	0.007
Оксид вуглецю	2	2	2	2	2	3	3	3
Діоксид азоту	0.03	0.03	0.02	0.02	0.02	0.02	0.03	0.02
Фенол	0.002	0.002	0.001	0.001	0.002	0.002	0.002	0.001
Сірководень	0.001	0.001	0.001	0.001	0.001	0.001	0.001	0.001
Аміак	0.01	0.01	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Формальдегід	0.003	0.003	0.002	0.002	0.002	0.003	0.002	0.002
Сажа	0.03	0.03	0.01	0.02	0.04	0.04	0.03	0.03
Оксид азоту	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02
Кадмій	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Залізо	1.21	0.99	1.32	0.89	0.84	0.82	0.69	0.77
Марганець	0.03	0.03	0.03	0.03	0.02	0.02	0.02	0.02
Мідь	0.18	0.12	0.09	0.09	0.08	0.18	0.06	0.05
Нікель	0.03	0.02	0.02	0.03	0.02	0.03	0.02	0.03
Свинець	0.03	0.03	0.03	0.05	0.03	0.03	0.03	0.03
Хром	0.04	0.02	0.02	0.05	0.02	0.02	0.02	0.01
Цинк	0.14	0.10	0.15	0.06	0.05	0.10	0.07	0.07

Водні ресурси: Водозабезпеченість, водокористування та водовідведення

Територією міста Харкова протікають 4 річки: Уди, Лопань, Харків, Немишля, які відносяться до басейну р. Сіверський Донець і є водними об'єктами

загальнодержавного значення. Відповідно до класифікації р. Уди і р. Лопань відносяться до середніх річок, р. Харків і р. Немишля – до малих. Сумарна протяжність річок в межах міста становить близько 58 км.

На території міста розташовано більше 20 водойм, як штучного (ставки, кар'єри), так і природного походження.

Якість води річок міста залежить від надходження забруднень, які визначаються природними особливостями ландшафтів, водозабору, характером господарського використання заплавл та інтенсивності господарської діяльності. З території житлової та промислової забудови до річок потрапляють фіксовані стоки – скиди підприємств і неконтрольовані поверхневі зливи. У стоках з сільськогосподарських угідь домінують органіка, біогенні речовини та пестициди.

Серед природних факторів на хімічний склад води значно впливає клімат, який зумовлює величину водного стоку.

Спостереження за якістю води річок міста здійснюється Харківським регіональним центром з гідрометеорології на 7 створах: р. Уди (4 створи, III категорії), р. Лопань (2 створи II категорії), р. Харків (1 створ III категорії). Річки м. Харкова маловодні, з незначною швидкістю течії, зазнають значного антропогенного впливу. Підтвердженням цього є дані моніторингу стану поверхневих вод, який здійснює Харківський регіональний центр з гідрометеорології. Аналізуючи дані спостережень, слід зазначити, що Безлюдівський комплекс біологічної очистки є основним чинником, який формує вміст азоту амонійного, азоту нітритного та фосфатів у річках Лопань та Уди.

На якість води в річках Лопань, Харків, Немишля впливає склад стоку, що надходить від розташованих вище за течією агрокомплексів, промислових підприємств і населених пунктів. Показники якості води цих річок за окремими інгредієнтами перевищують ГДК вже на межі міста.

Ураховуючи, що р. Уди є притокою р. Сіверський Донець, вода якого є джерелом питного водопостачання низки населених пунктів Харківської та Луганської областей, зменшення вмісту сполук азоту та фосфатів у стічних водах міської каналізації є однією з першочергових проблем.

Через відсутність очисних споруд на мережах зливової каналізації об'єми конусів виносу піску до русел досягають 2,5 тис. м³, а в деяких місцях майже перекривають русла. Як наслідок, мілини збільшуються в обсязі, заростають вологолюбною рослинністю, створюють сприятливі умови для розмноження хвороботворних бактерій, погіршують гідрологічний режим. Товщина донних відкладень становить від 1,5 до 3,0 м. Річки втрачають дренажну здатність.

У господарському відданні Харківської міської ради знаходяться 7 гідротехнічних споруд: Гончарівська, Журавлівська, Павлівська, Лопанська, Жихорська, та Ново-Баварська греблі, а також дамба Лозовенського водосховища.

За рахунок Фонду охорони навколишнього природного середовища протягом 2013-2019 років здійснювались заходи щодо реконструкцій гребель, також розчистка ділянок русла р. Харків та ділянки Журавлівської водойми. Завдяки проведеним заходам покращився санітарно-екологічний і гідрологічний стан водного фонду. Проведені роботи дозволили забезпечити безаварійний пропуск паводкових вод під час проходження повеней та недопущення порушення

життєдіяльності водної екосистеми.

До джерел забруднення поверхневих вод також належить порушення режиму землекористування прибережних водоохоронних смуг та наявність на цих територіях стихійних звалищ побутових відходів.

Не менш значним є проблема покращення стану зеленої та лісової зон міста, їхнього захисту від впливу фізичних факторів. Від кількості та якості зелених насаджень в певній мірі залежить величина коефіцієнта стоку зливових та талих вод.

Для визначення хімічного стану масивів поверхневих вод району басейну річки Сіверський Донець в першому півріччі 2020 року в рамках виконання державного моніторингу лабораторія моніторингу вод та ґрунтів Регіонального офісу водних ресурсів у Харківській області здійснювала спостереження по 10 пунктах.

На території Харківської області по руслу р. Сіверський Донець стан якості води у питних водозаборах та прикордонних створах стабільний, без суттєвих змін.

Середньорічна концентрація органічних та біогенних сполук р. Сіверський Донець с. Кочеток, водозабір КП «Харківводоканал» була в межах:

ХСК – 18,8 мгО/дм³, БСК5 – 2,88 мгО₂/дм³; нітроген загальний – 0,80 мг/дм³, фосфор загальний – 0,13 мг/дм³, сухий залишок – 548,9 мг/дм³.

Вміст розчиненого у воді кисню у межах нормативних значень.

Оцінка хімічного стану масивів поверхневих вод виконувалась за пріоритетними показниками (нікель, мідь, цинк, хром, кобальт, марганець).

Масиви поверхневих вод в означених створах відповідають II класу хімічного стану, «недосягнення доброго».

Отже, із основних напрямів екологічної політики Харківської міської ради є захист водойм міста від забруднення стічними водами.

Стоки, які надходять від населення і виробничих підприємств подаються на дві станції біологічної очистки Міські очисні споруди водовідведення № 1 (Диканівські очисні споруди, далі - МОСВ № 1) та Міські очисні споруди водовідведення № 2 (Безлюдівські очисні споруди, далі – МОСВ № 2). Основним виробничим завданням МОСВ є прийом і повна біологічна очистка стічних вод.

Для забезпечення захисту довкілля від забруднення стічними водами та муловим осадам Харківська міська рада підтримала участь КП «Харківводоканал» у реалізації проекту «Удосканалення системи мулового господарства каналізаційних очисних споруд м. Харкова. Етап 2. Створення комплексу термічної утилізації осаду».

На території м. Харкова розташовані 13 водних об'єктів:

басейн р. Немишля: 1 ставок площею водного дзеркала 3,60 га ємністю 144,00 тис. м³;

басейн р. Харків: 2 ставка площею водного дзеркала 38,50 га ємністю 910,00 тис. м³;

басейн р. Лопань: 4 ставка площею водного дзеркала 46,40 га ємністю 1271,00 тис. м³;

басейн р. Уди: 6 ставків площею водного дзеркала 161,90 га ємністю 4507,00 тис. м³.

Водойми, площею до 3 га:

Н. Баварія, водотік р. Уди, річковий басейн – р. Уди ємністю при НПР 470,0 тис. м³, площею водного дзеркала при НПР 2,0 га, руслова водойма, основне призначення водойми – рекреація;

С-з Кутузовський, водотік р. Катляргин Яр, річковий басейн – р. Харків ємністю при НПР 50,0 тис. м³, площею дзеркала при НПР 1,5 га, ставок, основне призначення водойми – рекреація.

Водойми, площею більше 3 га:

с-ще.Жихарь, водотік р. Уди, річковий басейн – р. Уди ємністю при НПР 1314,0 тис. м³, площею дзеркала при НПР 47,8 га, руслова водойма, основне призначення водойми – техводопостачання, рекреація;

с-ще. Основа, водотік р. Уди, річковий басейн – р. Уди ємністю при НПР 863,0 тис. м³, площею дзеркала при НПР 35,3 га, руслова водойма, основне призначення водойми – техводопостачання, рекреація;

Пост Північн. Сортувальний, водотік р. Лопань, річковий басейн – р. Лопань ємністю при НПР 329,0 тис. м³, площею дзеркала при НПР 13,7 га, руслова водойма, основне призначення водойми – рекреація;

Пост Північн. Сортувальний, водотік р. Лопань, річковий басейн – р. Лопань ємністю при НПР 453,0 тис. м³, площею дзеркала при НПР 15,0 га, руслова водойма, основне призначення водойми – рекреація;

Олексіївка, водотік Олексіївська балка, річковий басейн – р. Лопань ємністю при НПР 256,0 тис. м³, площею дзеркала при НПР 8,8 га, ставок, основне призначення водойми – рекреація;

Павлово Поле, водотік Саржин Яр, річковий басейн – р. Лопань ємністю при НПР 233,0 тис. м³, площею дзеркала при НПР 8,9 га, водойма у відпрацьованому кар'єрі, основне призначення водойми – рекреація;

Основа, водотік відпрацьований кар'єр, річковий басейн – р. Уди ємністю при НПР 472,0 тис. м³, площею дзеркала при НПР 9,0 га, водойма у відпрацьованому кар'єрі, основне призначення водойми – рекреація;

Журавлівка, водотік р. Харків, річковий басейн – р. Харків ємністю при НПР 860,0 тис. м³, площею дзеркала при НПР 37,0 га, руслова водойма, основне призначення водойми – рекреація;

Немишлянське селище, водотік р. Немишля, річковий басейн – р. Немишля ємністю при НПР 144,0 тис. м³, площею дзеркала при НПР 3,6 га, руслова водойма, основне призначення водойми – рекреація;

Жихарь, водотік, Пісчаний кар'єр, річковий басейн – р. Уди ємністю при НПР 1200,0 тис. м³, площею дзеркала при НПР 63,3 га, руслова водойма, основне призначення водойми – техводопостачання, рекреація.

На території промислових підприємств міста Харкова налічується близько 200 артезіанських свердловин.

На балансі КП «Харківводоканал» знаходиться 38 артезіанських свердловин, з них: діючі – 8 одиниць, затамповані 20 одиниць, підлягають тампонажу –

10 одиниць.

За рахунок коштів Фонду охорони навколишнього природного середовища у період 2015-2019 років затамповано 20 артезіанських свердловин. Внаслідок чого поліпшено стан водоносних горизонтів за рахунок усунення потенційних джерел забруднення, зменшено загрозу підтоплення території, досягнута економія енерговитрат тощо.

На сьогодні на території м. Харкова Харківським обласним лабораторним центром МОЗ України контролюється якість води 12 природних джерел, яка використовується населенням в якості питної.

Згідно даних державної статистичної звітності про використання води форма 2-ТП-водгосп (річна) за 2019 р. Ліміт забору прісної води по м. Харкову склав 261,2 млн. м³, в тому числі підземної 29,15 млн. м³. Фактичне використання прісної води по м. Харкову за 2019 рік склало 124,5 млн. м³.

Таблиця 5. Використання води по м. Харкову 2015-2019 рр
(за даними Регіонального офісу водних ресурсів у Харківській області)

Види діяльності	2015		2016			2017		2018	2019	
	Забрано прісної води з природ. водних об'єктів, млн.м ³	Фактично вик-но прісної води, млн.м ³	Забрано прісної води з природ. водних об'єктів % до мин. року	Факт.вик-но прісної води, млн.м ³ % до мин. року	Забрано прісної води з природ. водних об'єктів млн.м ³ % до мин. року	Фактично вик-но прісної води, млн.м ³ % до мин. року	Забрано прісної води з природ. водних об'єктів млн.м ³ % до мин. року	Фактично вик-но прісної води, млн.м ³ % до мин. року	Забрано прісної води з природ. водних об'єктів млн.м ³ % до мин. року	Фактично вик-но прісної води, млн.м ³ % до мин. року
м. Харків	10,7	132,1	10,7/100	127,1/96	10,6/99	113,1/89	10,7/101	121/107	8,2/78	124,5/103
Промисловість	5	31,1	5,2/104	29,74/96	5,3/102	29/98	5,8/109	33,5/116	3,6/62	40,62/121
Житло-комгосп	3,6	95,5	3,5/97	91,83/96	3,2/91	78,9/86	2,9/91	82,2/104	2,6/90	78,74/96
Інші	2,1	5,5	2/95	5,53/101	2,1/105	5,2/94	2/95	5,3/102	2/100	5,14/97

Скид забруднених зворотних (стічних) вод по м. Харкову в поверхневі водні об'єкти в 2019 році склав 0,185 млн.м³. Потужність очисних споруд м. Харкова у 2015 р. – 399,4 млн.м³, в 2016 р. – 399,4 млн.м³, в 2017 р. – 400,0 млн.м³.

Таблиця 6. Скидання зворотних вод у поверхневі водні об'єкти в м. Харків
(млн. м³) 2015-2018 роки

(за даними Регіонального офісу водних ресурсів у Харківській області)

	Відведення (скидання) стічних вод, усього	Скидання забруднених стічних вод	У тому числі		Частка у загальному обсязі скидання стічних вод, %
			без очищення	недостатньо очищених	
2015	195,4	4,6	4,5	0,1	2,3
2016	199,9	2,9	2,8	0,1	1,5
2017	195,6	0,2	0,1	0,1	0,1
2018	193,7	4	3,3	0,1	1,8

Земельні ресурси та ґрунти

Ґрунт є важливим фактором формування рівня здоров'я населення. Він суттєво впливає на якість води поверхневих та підземних джерел водопостачання, на якісний склад атмосферного повітря, склад харчових продуктів.

Міські ґрунти виконують роль природного геохімічного бар'єру, тому в них накопичуються забруднюючі речовини, які надходять з атмосферного повітря, талих і дощових вод. На санітарно-гігієнічні показники ґрунту впливають такі чинники, як наявність звалищ побутових та промислових відходів, відсутність централізованого відводу каналізаційних стоків від приватної забудови.

Для м. Харкова, який є великим промисловим центром, характерним є забруднення ґрунтів важкими металами: міддю, ртуттю, цинком, свинцем, кадмієм, хромом, що накопичуються у поверхневому горизонті ґрунтів. Уздовж великих транспортних магістралей спостерігається надмірна концентрація свинцю, поліциклічних ароматичних вуглеводнів.

На рівень забруднення ґрунтів впливає господарська діяльність людини. Викиди в атмосферу забруднюючих речовин промисловими підприємствами та автотранспортом сприяють накопиченню в ґрунті важких металів та інших забруднюючих речовин.

Харківський обласний центр з гідрометеорології 1 раз на 5 років відбирає проби ґрунту у визначених місцях.

У місті було проведено аналіз проб ґрунтів на наявність 6 важких металів: кадмію, марганцю, міді, свинцю, цинку, нікелю. За його результатами виявлено невисокий рівень забруднення ґрунтів нікелем – в усіх відібраних пробах вміст нікелю не перевищував відповідну гранично допустиму норму (Додатки 1, 2).

Фахівцями Харківської міської філії ДУ «Харківський обласний лабораторний центр МОЗ України» здійснюється лабораторний контроль стану забруднення ґрунту на території міста в 12 точках зони житлової забудови за хімічними показниками – 2 рази на рік (II-III квартали) та в 24 точках місць відбору – земель оздоровчого та рекреаційного призначення за хімічними, бактеріологічними, паразитологічними показниками - 1 раз на рік (II квартал).

Так, в 48 пробах ґрунту в місцях проживання населення за мікробіологічними та паразитологічними показниками за 2019 рік, в 12 пробах не відповідали санітарно-гігієнічним вимогам (25 % при 33% за 2018 рік).

Зелені насадження та природно-заповідний фонд міста

Зелені насадження – найважливіший елемент містобудування, який відіграє велику роль у поліпшенні екологічних і санітарно-гігієнічних умов життя в місті,

в архітектурно-будівельному і соціальному відношенні. Зелені насадження міста поглинають практично всі види хімічних сполук, які забруднюють навколишнє природне середовище, покращують мікроклімат забудов, охороняють будівлі і споруди від надмірного перегріву, знижують рівень шумів, тобто виконують велику санітарно-гігієнічну, художньоестетичну та рекреаційну роль.

За даними доповіді «Про стан навколишнього природного середовища в Харківській області у 2018 році» площа всіх зелених насаджень міста та інших населених пунктів Харківської області становить близько 30 тис. га, у т.ч. площа екомережі 0,5 га, площа екомережі до загальної площі міста 1,6 %.

Зелена зона міста представлена: лісами приміської зони і лісопаркового масиву; парками на місці лісів; парками на місці кладовищ і колишніх кварталів житлової одноповерхової забудови; новоствореними парками; берегозахисними насадженнями вздовж русел річок; насадженнями санітарно-захисних зон промислових підприємств; полезахисними насадженнями на сільськогосподарських землях околиць міста; насадженнями кладовищ; садами.

На забезпечення захисту навколишнього середовища Харківською міською радою розроблено та затверджено Програму охорони навколишнього природного середовища м. Харкова на 2013-2020 рр. (планується продовжити до 2030 року), відповідно до якої виконавчими органами Харківської міської ради та Комунальними підприємствами постійно здійснюються заходи щодо поліпшення, зміцнення матеріально-технічної бази лісопаркового господарства, спрямованого на збереження екологічної рівноваги.

Весь комплекс робіт по зеленому будівництву, догляду та утриманню зелених насаджень, вирощуванню квіткової продукції, квітковому оформленню, посіву газонних трав і укладанню єврогазону, вертикальному озелененню у парках, садах, скверах, вулицях, майданах, тощо, виконує спеціалізоване комунальне підприємство (СКП) «Харківзеленбуд», Харківської міської ради. Вся діяльність підприємства спрямована на благоустрій та озеленення міської території – це все не тільки краса міста, а й екологічне здоров'я його мешканців.

На теперішній час підприємством обслуговується: Лісопарк та гідро-, лугопарки загальною площею 2 324,37 га, парки та сади - площею 283,32 га, сквери - площею 123,10 га, набережні та бульвари - площею 52,45 га.

При утриманні лісопаркового господарства СКП «Харківзеленбуд» керується вимогами чинного природоохоронного законодавства: Лісового Кодексу України, Закону України «Про природно-заповідний фонд», Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», іншими нормативно-правовими актами.

На території Лісопарку переважає природний ліс, основна порода – дуб звичайний, клен гостролистий, липа дрібнолиста, ясен звичайний, яблуня лісова, груша дика, берест, осика. Вік багатьох дерев понад 100 років. Тому завданням працівників Лісопаркової зони, перш за все, є збереження зелених насаджень і догляд за ними.

На балансі СКП «Харківзеленбуд» Харківської міської ради знаходиться 94 сквери площею 120,69 га, 18 парків площею 158,9 га, 4 сади – Карпівський сад, сад імені Т.Г. Шевченка, сад Тіволі, Карякін сад площею 33,89 га; Лісопарк площею 2086 га; 2 гідропарки – Журавлівський та Удянський площею 148,49 га; 2 лугопарки

–ст. Основа та Олексіївський площею 89,88 га; 116 інших об'єктів благоустрою площею 705,56 га, у т.ч. меморіальний комплекс Слави площею 7 га; набережні Нетіченська, Гімназійна, Лопанська, Жданова, Мороховецька площею 14,24 га.

КП «Об'єднання парків культури і відпочинку м. Харкова» обслуговується: ПКіВ ім. Маяковського, парк «Зелений Гай», парк «Машинобудівників», парк «Зустіч», парк «Юність», ПКіВ «Перемога».

На території м. Харкова знаходиться 16 об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення (Додаток 3 до даного звіту).

З метою забезпечення сприятливих і безпечних умов життєдіяльності населення, підвищення рівня озеленення й благоустрою території міста, поліпшення екологічної обстановки й оздоровлення навколишнього природного середовища, відновлення та створення нових зелених насаджень на території міста рішенням 27 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 19.06.2019 № 1645/19 було прийнято Міську програму заміни аварійних, сухостійних, уражених омелою дерев та дерев, які досягли вікової межі, на період 2020-2025 рр. Зазначеною Програмою передбачено проведення інвентаризації зелених насаджень, видалення аварійних дерев, а також дерев, які досягли вікової межі, розробку проєктів з реконструкції та ремонту об'єктів благоустрою на територіях загального, спеціального, обмеженого користування відповідно до їх балансової належності.

На об'єктах СКП «Харківзеленбуд» за період 2015-2019 років висаджено 10 582 одиниць дерев.

Зелені насадження є: механічним і біологічним фільтром, що очищує атмосферне повітря від пилу та газів; екраном, що відбиває звук (шум). Вони підвищують іонізацію повітря та насичують його сполуками з фітонцидною активністю, що сприяє оздоровленню повітряного басейну міста, позитивно впливає на мікроклімат, обмежує силу вітру, регулює температуру і відносну вологість повітря.

Ріст і розвиток рослин в місті відбувається за умови підвищеної температури повітря і ґрунту, вологості повітря. Висока щільність і забруднення ґрунтів, низька вологість у пристовбурних лунках дерев, забруднення природної та атмосферної води і повітря хлоридами, нітратами, азото- та сірковмісними сполуками, загазованість атмосфери – усі ці фактори пригнічують процеси росту і розвитку деревних рослин, погіршують їхній естетичний вигляд, скорочують тривалість життя рослин.

Ураховуючи вищевикладене, слід зазначити, наскільки несприятливими для росту і розвитку рослин є умови міста та як важливо зберегти їх здоровими і довговічними.

Поводження з відходами

З метою забезпечення утримання території м. Харкова у належному санітарному стані, підвищення ефективності її санітарного очищення, покращення санітарно-епідемічного благополуччя, забезпечення підвищення рівня екологічної безпеки та забезпечення безпечного поводження з відходами, та розвиток роздільного збору ТПВ, рішенням 39 сесії Харківської міської ради 6 скликання від 25.02.2015 № 1880 розроблена Програма розвитку системи поводження з твердими побутовими відходами в м. Харкові та затверджена Схема санітарної очистки м. Харкова.

Розміщення твердих побутових відходів, відходів III та IV класів небезпеки (помірно небезпечні відходи), що утворюються на території м. Харкова, здійснюється на Дергачівському полігоні ТПВ, який є комунальною власністю Харківської міської ради. Частина ТПВ, що утворюється на території м. Харкова, вивозиться на полігон в урочище Писаренків яр ТОВ «Перероблюючий завод».

За інформацією КП «Муніципальна компанія поводження з відходами» (далі – КП «МКПВ») обсяги розміщених на Дергачівському полігоні ТПВ становлять: у 2019 році – 1,8 тис. м3; у 2018 році – 1,6 тис. м3; у 2017 році – 2,0 тис. м3; у 2016 році – 1,8 тис. м3; у 2015 році – 1,9 тис. м3. Заповненість Дергачівського полігону ТПВ становить 99 %.

На сьогоднішній день КП «МКПВ» співпрацює з Міжнародним банком реконструкції та розвитку по реалізації інвестиційного проекту «Нове будівництво комплексу з переробки твердих побутових відходів з системою збору, утилізації полігонного газу та виробництвом електричної енергії у м. Дергачі Харківської області» в рамках проекту «Розвиток міської інфраструктури - 2». Проектом передбачено: впровадження роздільного збирання ТПВ, їх подальшого сортування та створення системи збирання та утилізації полігонного газу з виробництвом електричної енергії.

Одним із прикладів проектів у місті, що стимулює розвиток роздільного збору відходів є впровадження Міської цільової програми «Громадський бюджет (бюджет участі) міста Харкова» на 2018-2021 роки в частині екологічних питань. В 2020 році, в рамках громадського бюджету міста Харкова було відкрито станцію сортування відходів «Recyclingstation».

Здоров'я населення

На території міста Харкова розташовано 76 лікувальних закладів. У підпорядкуванні Департаменту охорони здоров'я знаходиться 66 комунальних некомерційних підприємств, в т.ч. 20 лікарень, 26 поліклінік, 5 пологових будинків, 1 міський перинатальний центр, 9 стоматологічних поліклінік і 5 диспансерів; 2 комунальних заклади – «Харківський центр здоров'я» та «Харківський інформаційно-аналітичний центр медичної статистики», а також 5 комунальних підприємств охорони здоров'я - «Міська молочна фабрика-кухня дитячого харчування», «Автобаза спеціалізованого санітарного автотранспорту міста Харкова», «Муніципальна аптека міста Харкова», «Інкоммедсервіс», «Санепідсервіс».

Таблиця 7. Заклади охорони здоров'я, які розташовані на території м. Харкова на кінець року

Показники	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.
Кількість лікарняних закладів, одиниць	80	78	74	77	76
у них ліжок, тис.	17,3	17,4	17,0	16,9	16,9
на 10 000 населення	120,9	122,0	119,9	118,3	118,6
Кількість амбулаторно- поліклінічних закладів, одиниць	307	291	180	181	181
їх планова ємність (кількість відвідувань за зміну), тис.	42,1	42,2	26,5	26,8	26,8
на 10 000 населення	294,0	297,1	186,9	187,7	188,2
Кількість населення на одне лікарняне ліжко, осіб	82,7	81,4	83,4	84,5	84,3

Станом на 01.06.2020 року у закладах охорони здоров'я, що безпосередньо підпорядковані Департаменту охорони здоров'я Харківської міської ради, працюють 4 149 лікарів, з них 1 844 мають вищу кваліфікаційну категорію, 1 122 мають I кваліфікаційну категорію, 427 мають II кваліфікаційну категорію; та 5 638 середнього медичного персоналу, з них 3 020 мають вищу кваліфікаційну категорію, 666 мають I кваліфікаційну категорію та 327 мають II кваліфікаційну категорію.

Таблиця 8. Показники роботи комунальних закладів охорони здоров'я міста

Показники	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.
Кількість ліжок у денних стаціонарах амбулаторно-поліклінічних закладів	1 164	1 164	1 164	1 111	924
на 10 тис. осіб населення	7,8	7,9	7,9	7,5	6,5
Кількість пролікованих хворих, тис. осіб.	41,5	41,2	41,4	39,3	35,4
на 10 тис. осіб населення	279,1	278,6	282,0	264,9	250,0
Кількість пролікованих у стаціонарах вдома, тис. осіб	102,6	103,3	97,8	86,0	69,9
на 10 тис. осіб населення	697,7	697,7	665,6	580,2	493,9

Для Харкова, характерним є високий рівень захворюваності населення, зростання хронічної патології. У лікувальних закладах міста щорічно реєструється близько понад 2,47 мільйона захворювань, з них 33,5% вперше виявлені.

В рамках виконання заходів галузевої Комплексної програми «Інновації

в пріоритетних напрямках розвитку галузі охорони здоров'я м. Харкова на 2011-2020 роки» 1689 дорослих та 326 дітей отримали слухові апарати.

З кожним роком удосконалюються та розширюються малоінвазивні оперативні втручання у хірургічних стаціонарах міста - лапароскопічні, ендоскопічні і т.п. Придбана за останні роки високотехнологічна сучасна медична апаратура дозволила проводити оперативні втручання в хірургії на більш високому рівні якості, скоротити терміни проведення операцій і зменшити ризики під час операцій для пацієнтів, освоїти нові, раніше не доступні операції, що дозволяє наблизити хірургічну допомогу Харкова до світових стандартів.

В практику впроваджені сучасні методи діагностики і лікування різної патології із застосуванням лазеро-, електро-, магнітотерапії та ін.

З 2017 року на базі КНП «Міська клінічна багатoproфільна лікарня №17» Харківської міської ради впроваджено оперативні втручання по ендопротезуванню суглобів. За цей час проведено більш ніж 1 166 ендопротезувань суглобів та 987 артроскопій.

Для надання паліативної допомоги продовжує роботу відділення Хоспіс КНП «Міська клінічна багатoproфільна лікарня №17» Харківської міської ради. Протягом останніх років медико-соціальну і паліативну допомогу отримали понад 1 682 невиліковно хворих.

В межах виконання заходів Регіональної програми «Реформування системи інституційного догляду та виховання дітей у Харківській області на 2018-2026 роки», затвердженої рішенням XVII сесії VII скликання Харківської обласної ради від 30 серпня 2018 року №774- VII, а також впровадження Плану заходів щодо реалізації в місті Харкові пілотного проекту «Створення системи надання послуг раннього втручання», на базі комунального некомерційного підприємства «Міська дитяча поліклініка №23» Харківської міської ради працює Центр раннього втручання, який оснащений сучасним медичним обладнанням, комп'ютерною технікою, програмним забезпеченням.

За останні п'ять років отримали послуги Центру раннього втручання понад 400 дітей, віком до 3-х років, з використанням сучасних методик психологічної реабілітації.

На виконання Стратегії Сталого розвитку «Україна – 2020» щодо впровадження в Україні європейських стандартів життя, з метою подальшого удосконалення рівня надання спеціалізованої медичної допомоги дітям з важкими та загрозливими для життя захворюваннями, у м. Харкові вперше відкрито відділення паліативної допомоги - дитячий хоспіс на 20 ліжок в комунальному закладі охорони здоров'я «Харківська міська дитяча лікарня № 5», який розпочав роботу з 01.01.2018 року.

У відділенні паліативної допомоги - дитячий ХОСПІС міської дитячої лікарні №5 впроваджена шкала оцінки хронічного болю; міогімнастичний комплекс вправ; сегментарно-рефлекторний масаж, заняття з розвитку ідеомоторики та аутотренінгу методом Фельденкрайза і елементами Бобат-терапії.

За час роботи у відділенні отримали лікування понад 200 дітей, серед яких діти з дитячим церебральним паралічем та іншими паралітичними формами склали близько 50% від загальної кількості хворих. Крім того, лікування отримали діти з епілепсією, мікроцефалією, розумовою відсталістю різного ступеня,

гідроцефалією і іншими вродженими вадами розвитку нервової системи.

З січня 2018 року набрав чинності Закон України № 2168 «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», що дав старт медичній реформі в Україні.

На виконання вимог Закону України № 2002 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України відносно удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я, рішенням 19 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 18.04.2018 № 1072/18 «Про припинення комунальних закладів охорони здоров'я міста Харкова шляхом реорганізації (перетворення) в комунальні некомерційні підприємства Харківської міської ради» 67 комунальних закладів охорони здоров'я були реорганізовані у комунальні некомерційні підприємства.

Починаючи з жовтня 2018 року 34 заклади, що надають первинну медичну допомогу населенню, працюють в нових умовах фінансування.

Згідно укладених договорів з Національною службою здоров'я про медичне обслуговування населення, комунальні некомерційні підприємства одержують кошти пропорційно кількості підписаних декларацій з населенням.

Станом на 01.06.2020 року послугою вільного вибору лікаря скористалися 1 133 605 жителів міста, або 79% від усього зареєстрованого населення міста Харкова.

Протягом останніх 2-х років проводилася робота по повному оснащенню закладів, що надають первинну медичну допомогу, необхідним діагностичним обладнанням, оргтехнікою. Кожний лікар має робоче місце з персональним комп'ютером.

Впроваджено медичну інформаційну систему в заклади, що надають вторинну (спеціалізовану) медичну допомогу населенню. Так, усі заклади зареєстровані в Електронній системі МОЗ України eHealth.

Ці кроки дозволили закладам, що надають вторинну (спеціалізовану) медичну допомогу, з 1 квітня 2020 року заключити договори з Національною службою здоров'я України, як замовником медичних послуг та отримати кошти за новими умовами фінансування.

Діяльність галузі охорони здоров'я м. Харкова буде спрямовуватися за такими пріоритетами:

- створення умов для подальшого поліпшення та розвитку матеріально-технічної бази комунальних закладів охорони здоров'я та впровадження сучасних медичних технологій;

- розвиток первинної медико-санітарної допомоги, профілактична спрямованість діяльності комунальних закладів охорони здоров'я первинної медико-санітарної ланки;

- вдосконалення лікувально-профілактичної допомоги дітям, особливо новонародженим, вагітним, роділлям та породіллям, людям похилого віку, малозабезпеченим верствам населення, ветеранам війни та праці, іншим пільговим категоріям населення м. Харкова;

- розширення переліку медикаментів для забезпечення хворих за життєвими показниками;

- розвиток та підвищення якості надання екстреної та невідкладної медичної

допомоги;

подальше вдосконалення функціонування системи медико-соціальної та паліативної медичної допомоги;

удосконалення санітарно-епідеміологічного благополуччя в комунальних закладах охорони здоров'я;

подальший розвиток міської служби медико-статистичної інформації та впровадження сучасних інформаційних технологій у діяльність комунальних закладів охорони здоров'я.

Не затвердження Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік може привести до погіршення іміджу міста, зниження національних та міжнародних кредитних рейтингів міста, рейтингів довіри до влади, прозорості тощо.

В той же час, слід зазначити, що місто буде розвиватись згідно з галузевими цільовими програмами і виконання всіх передбачених ними проєктів буде здійснюватись відповідно до затверджених кошторисів кожної з них.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Харків посідає одне з провідних місць в економічному потенціалі України. На території міста висока концентрація промислового виробництва, транспортної інфраструктури в поєднанні із значною щільністю населення створили достатньо велике навантаження на біосферу, що призвело до забруднення атмосферного повітря та поверхневих вод, накопичення відходів тощо.

Атмосферне повітря

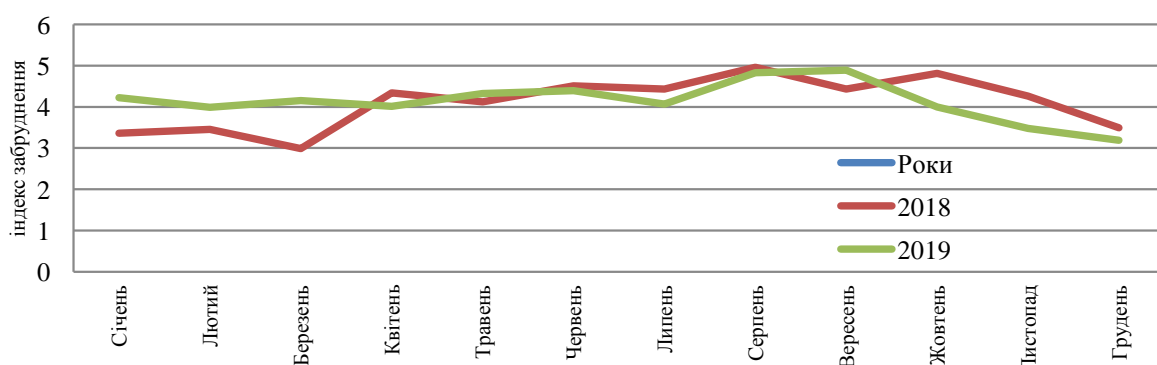
Спостереження за забрудненням атмосферного повітря міста Харкова проводиться на 10 стаціонарних пунктах спостереження (ПСЗ). У 2019 році всього відібрано та проаналізовано 46 881 пробу повітря на 20 забруднюючих інгредієнтів (у 2018 році – 46 902).

Основними стаціонарними забруднювачами атмосферного повітря у м. Харкові є потужні підприємства промисловості, зокрема паливно-енергетичного комплексу, машинобудівного, коксохімічного та хімічного виробництв та транспортні засоби, а основними пересувними автотранспорт.

В останні роки в м. Харкові активно збільшується кількість приватних гібридних та електроавтомобілів, що безумовно має позитивний вплив на зменшення кількості викидів в атмосферу з від пересувних джерел. Так, за даними регіонального сервісного центру МВС в Харківській області станом на 01.01.2020 року в Харкові зареєстровано 1 653 електромобілів та 1 292 гібридних авто, що у 1,7 раза та 2 раза більше ніж на 01.01.2019. Наразі Харків одно з найбільших в Україні кількості зарядних станцій для електрокарів і прогнозується, що місто активно буде і надалі розвиватись у цьому напрямку.

Аналізуючи, в цілому, стан атмосферного повітря міста відмічається незначне зменшення вмісту оксиду вуглецю, нікелю. Спостерігалось несуттєве збільшення вмісту пилу, діоксиду азоту, фенолу, заліза та міді. На рівні минулого року вміст діоксиду сірки, сульфатів, оксиду азоту, сірководню, сажі, формальдегіду, кадмію, марганцю, цинку, свинцю та хрому.

Індекс забруднення атмосферного повітря по місту Харкову
2018-2019 рр.

Водні ресурси: водозабезпеченість, водокористування та водовідведення

На території міста Харкова протікають 4 річки сумарною протяжністю в межах міста близько 58 км та розташовано більше 20 водойм, як штучного (ставки, кар'єри), так і природного походження.

Якість води річок міста залежить від надходження забруднень, які визначаються природними особливостями ландшафтів, водозабору, клімату, характером господарського використання заплавл та інтенсивності господарської діяльності. З території житлової та промислової забудови до річок потрапляють фіксовані стоки – скиди підприємств і неконтрольовані поверхневі змиви. У стоках з сільськогосподарських угідь домінують органіка, біогенні речовини та пестициди.

Серед природних факторів на хімічний склад води значно впливає клімат, який зумовлює величину водного стоку.

Спостереження за якістю води річок міста здійснюється Харківським регіональним центром з гідрометеорології на 7 створах: р. Уди (4 створи, III категорії), р. Лопань (2 створи II категорії), р. Харків (1 створ III категорії).

Таблиця 9. Динаміка середньорічних концентрацій забруднюючих речовин
(за основними показниками) за 2013-2019 роки
(за даними Регіонального офісу водних ресурсів у Харківській області)

Забруднюючі речовини	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	Мг\л	Мг\л	Мг\л	Мг\л	Мг\л	Мг\л	Мг\л
Завислі речовини	12	12,3	12,6	12,1	12,1	13	13,3
БПК ₅	9,2	9,1	9,5	9	9	9,3	9,7
Азот амонійний	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9
Нітрити	0,6	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8
Нітрати	33,9	34	35	33	33	32,3	33,7
Хлориди	108,5	105,6	109	110,1	110,1	114,9	114,7
Сульфати	214	209,9	202,6	205	205	213,7	215,5
Нафтопродукти	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Залізо	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

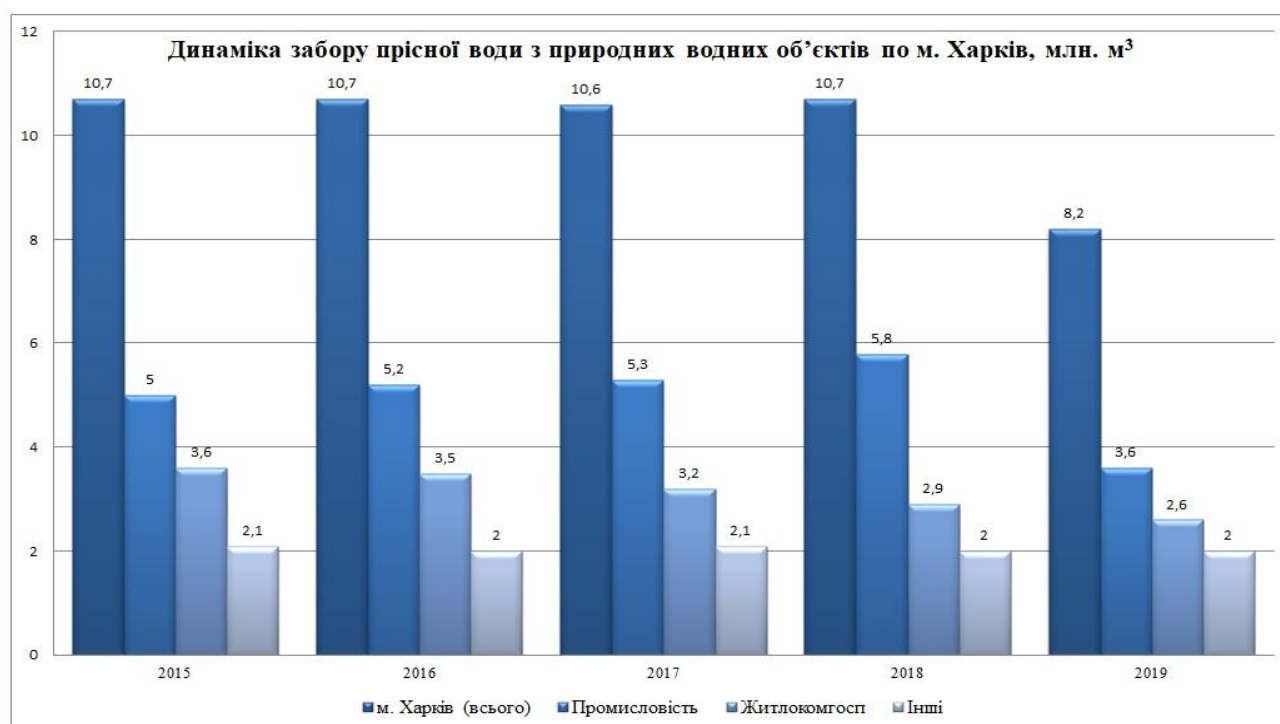
Аналізуючи данні з 2013 по 2019 роки щодо скидів забруднених вод у поверхневі водні об'єкти слід зазначити про суттєве їх зменшення, а також зменшення використання води на санітарно-гігієнічні потреби, що свідчить про проведення правильної політики містом щодо забезпечення раціонального водокористування.

На території м. Харкова 13 водних об'єктів (ставків) загальною ємністю близько 7 млн м³. Більшість водойм використовується як рекреаційні, з деяких найбільших здійснюється також постачання технічної води.

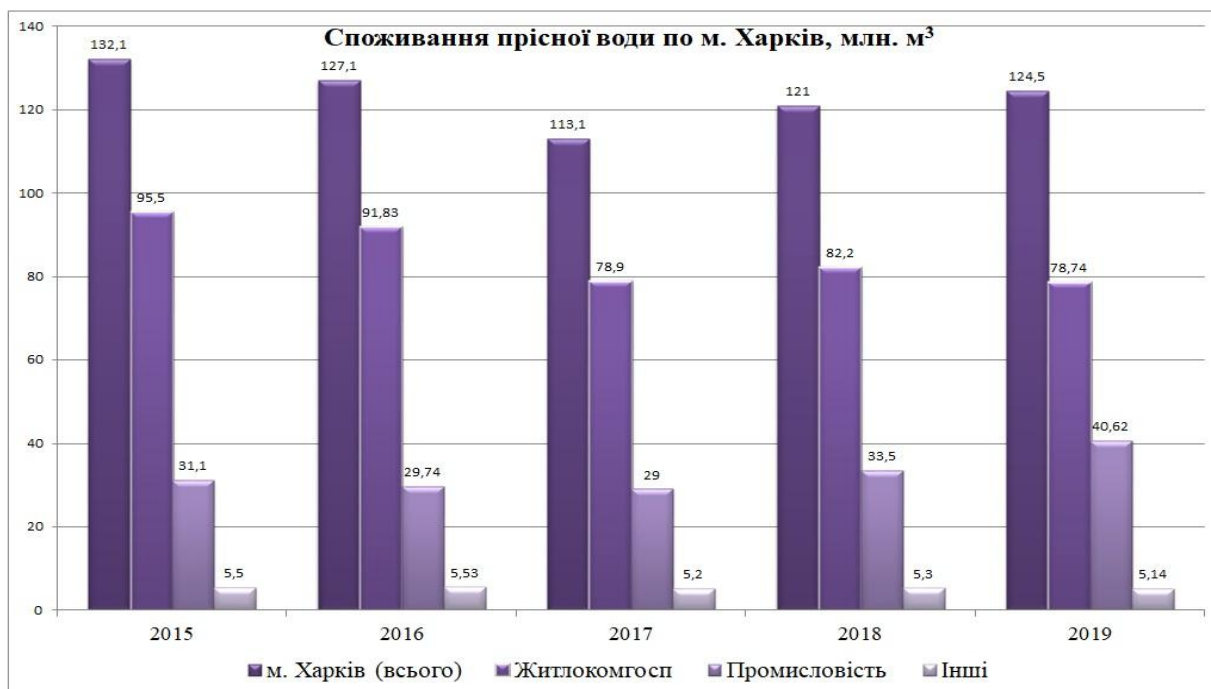
Згідно даних державної статистичної звітності про використання води форма 2-ТП-водгосп (річна) за 2019 р. ліміт забору прісної води по м. Харкову склав 261,2 млн. м³, в тому числі підземної 29,15 млн. м³. Фактичне використання прісної води по м. Харкову за 2019 рік склало 124,5 млн. м³.

Динаміка забору прісної води у м. Харків у 2015-2019 рр. (за даними Регіонального офісу водних ресурсів у Харківській області)

На сьогодні на території м. Харкова Харківським обласним лабораторним центром МОЗ України контролюється якість води 12 природних джерел, яка використовується населенням в якості питної.

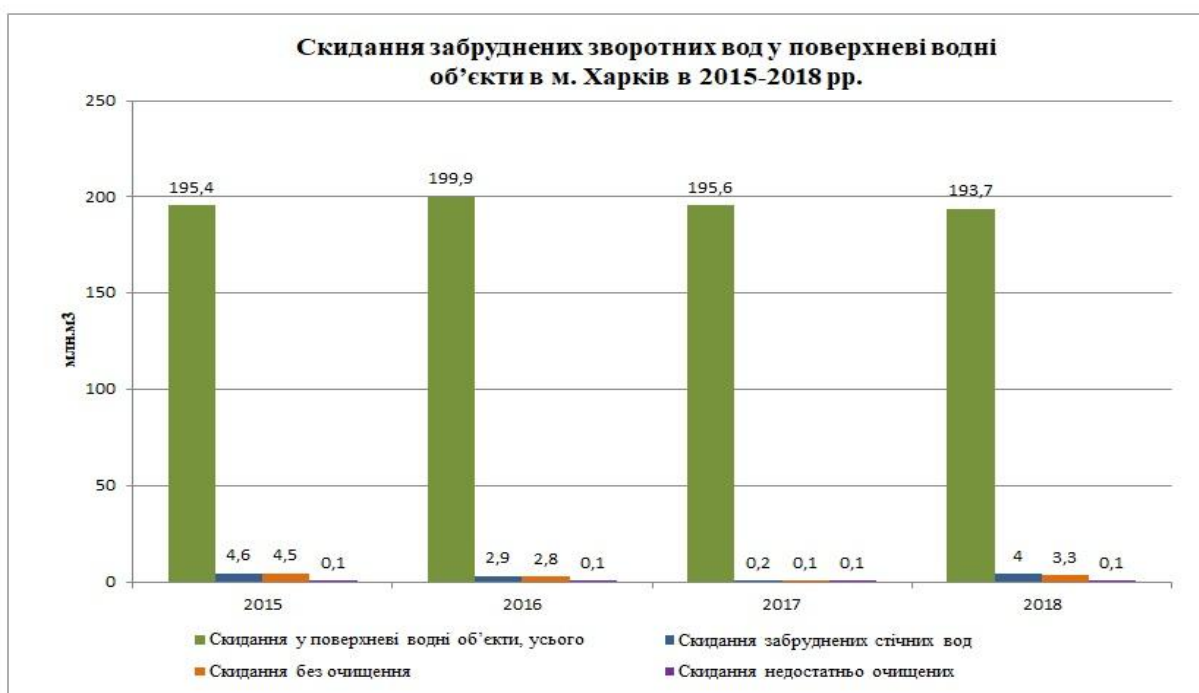
Динаміка споживання прісної води у м. Харків 2015-2019 рр. (за даними Регіонального офісу водних ресурсів у Харківській області)

Скид забруднених зворотних (стічних) вод по м. Харкову в поверхневі водні об'єкти в 2019 році склав 0,185 млн.м³.

Потужність очисних споруд м. Харків в 2015 р. – 399,4 млн.м³, в 2016 р. – 399,4 млн.м³, в 2017 р. – 400,0 млн.м³.

Динаміка скиду зворотних вод у природні водні об'єкти 2015-2018 роках (за даними Регіонального офісу водних ресурсів у Харківській області)

Поводження з відходами

Розміщення твердих побутових відходів, відходів III та IV класів небезпеки (помірно небезпечні відходи), що утворюються на території м. Харкова, здійснюється на Дергачівському полігоні ТПВ. Частина ТПВ, що утворюється на території м. Харкова, вивозиться на полігон в урочище Писаренків яр ТОВ «Перероблюючий завод».

На сьогодні, система поводження з ТПВ, що функціонує в м. Харкові, включає збирання, транспортування та захоронення ТПВ із житлової забудови, промислових підприємств та підприємств невиробничої сфери.

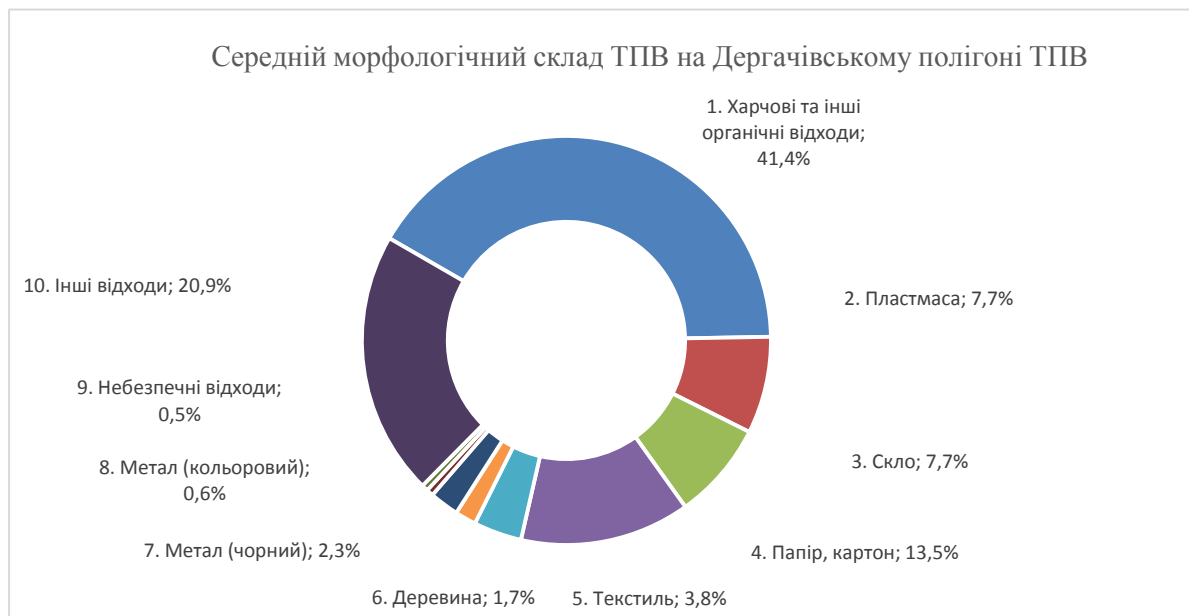

Основним виконавцем послуг з вивезення побутових відходів у місті Харкові є комунальне підприємство «Комплекс з вивозу побутових відходів»

(далі – КП «КВПВ»).

КП «КВПВ» є спеціалізованим підприємством, яке надає послуги зі збирання та перевезення (вивезення) побутових відходів, великогабаритних відходів та будівельного сміття.

Для надання своєчасних та якісних послуг на території міста Харкова КП «КВПВ» встановлено 8 051 контейнерів, з них: обсягом 0,75 м³ – 1 126 од.; обсягом 0,9 м³ – 5 217 од.; обсягом 1,1 м³ – 1 534 од.; обсягом 8 м³ – 174 од. Автопарк КП «КВПВ» складає 144 од. спеціалізованої техніки.

Захоронення основної частини ТПВ IV класів небезпеки (помірно небезпечні), здійснюється на Дергачівському полігоні ТПВ, який обслуговується комунальним підприємством «Муніципальна компанія поводження з відходами» Харківської міської ради (далі – КП «МКПВ» ХМР).

Полігон обладнано протифільтраційним екраном (природним та штучним), системою дренажних труб та резервуарів для збору фільтрату, нагірними траншеями для організованого відводу поверхневого стоку з прилеглої території.

З метою забезпечення пожежної безпеки, виконуються роботи з обстеження площі полігону на предмет нагрівання за допомогою тепловізійної зйомки, яка встановлена на спеціальному промисловому дроні, що під управлінням оператора здійснює зйомку полігону та визначає найбільш нагріті ділянки.

Для контролю за кількістю ввезених відходів на в'їзді на полігон встановлені терези автомобільні тензометричні «УВК-А8-СН60» з системою обліку та автоматизації «Управління ваговим терміналом з технологією «RFID» для автотранспорту. Установка такого обладнання дозволяє вести цілодобовий нагляд за місцезнаходженням транспортних засобів, які заїхали на територію полігону.

Зелені насадження та природно-заповідний фонд міста

На території м. Харкова нараховується 16 територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 1 572,25 га, що складає 4,5 % від площі міста.

На балансі СКП «Харківзеленбуд» Харківської міської ради знаходиться 94 сквери площею 120,69 га, 18 парків площею 158,9 га, 4 сади – Карпівський сад, сад імені Т.Г. Шевченка, сад Тіволі, Карякін сад площею 33,89 га; Лісопарк площею 2086 га; 2 гідропарки – Журавлівський та Удянський площею 148,49 га; 2 лугопарки – ст. Основа та Олексіївський площею 89,88 га; 116 інших об'єктів благоустрою площею 705,56 га, у т.ч. меморіальний комплекс Слави площею 7 га; набережні Нетіченська, Гімназійна, Лопанська, Жданова, Мороховецька площею 14,24 га.

КП «Об'єднання парків культури і відпочинку м. Харкова» обслуговується: ПКіВ ім. Маяковського, парк «Зелений Гай», парк «Машинобудівників», парк «Зустіч», парк «Юність», ПКіВ «Перемога».

На об'єктах СКП «Харківзеленбуд» за період 2015-2019 років висаджено 10 582 одиниць дерев.

Для збереження екологічної цінності території національних природних парків потребують постійного догляду, моніторингу та розвитку.

Умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я

Демографічна ситуація в м. Харкові у 2021 році, за прогнозом, як і раніше, буде залишатися досить складною.

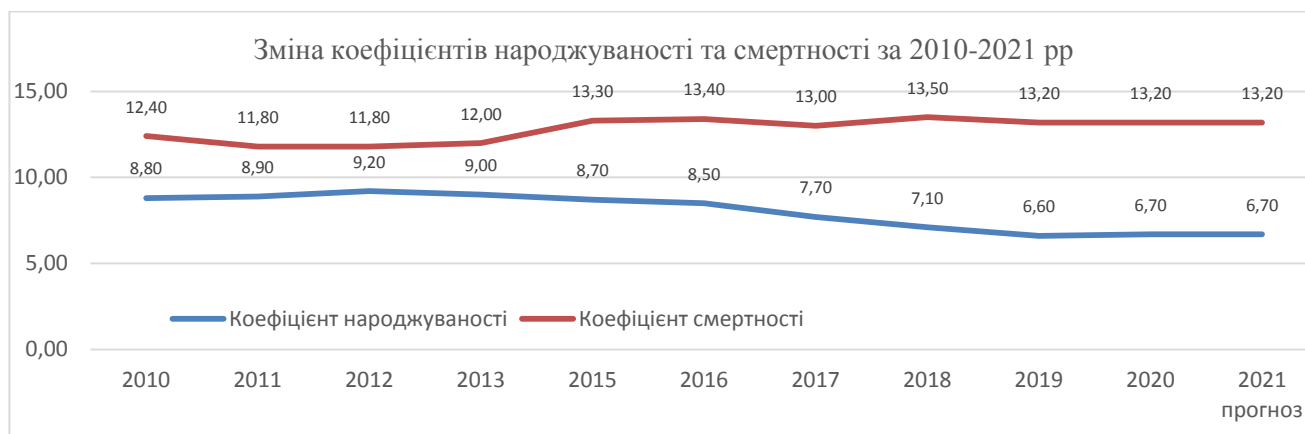

Прогнозовані рівні народжуваності і смертності не забезпечуватимуть простого відтворення населення.

Зміни у віковій структурі населення свідчать про його постаріння. Зростатиме демографічне навантаження постійного населення (кількість осіб

непрацездатного віку на 1000 осіб працездатного населення).

Зміну коефіцієнтів народжуваності та смертності (відповідно кількість народжених та померлих на 1000 жителів) надано на графіку:

Стан здоров'я населення м. Харкова та Харківської області за останні роки можна охарактеризувати як у цілому стабільний. За даними Головного управління статистики у Харківській області захворюваність населення за показником загальної кількості уперше зареєстрованих випадків в останні роки має тенденцію до зниження після пікового зростання в 2004 році. (За даними Головного управління статистики в Харківській області):

За останніми статистичними даними в 2017 році перше місце за кількістю випадків серед захворювань належить хворобам органів дихання (64% усіх випадків), на другому місці – хвороби сечостатевої системи (11%), на третьому - шкірні хвороби (9%), слід зазначити, що не суттєво відстають від них і хвороби в результаті травм, отруєння (8%) та хвороби кістково-м'язової системи і сполучної тканини (7%).

Такий розподіл захворювань за кількістю випадків свідчить про особливе значення стану повітряного середовища для здоров'я населення.

До хвороб, частота випадків яких напряду залежать від рівня забруднення навколишнього природного середовища, слід віднести новоутворення та уроджені аномалії. За останню чверть століття доля перших зросла у 1,5 рази (з 1,27 до 2,0%), а других – у 2 рази (з 0,12 до 0,24%), що є свідченням посилення ризиків для здоров'я населення міста і області.

Позитивним фактором є щорічне зменшення кількості вперше виявлених хвороб органів дихання з 903,4 тис осіб в 1995 році до 719,9 тис осіб в 2017 році.

Аналізуючи показники смертності населення м. Харкова за основними причинами слід зазначити, що хвороби системи кровообігу протягом останніх років є основною причиною смертності серед населення міста, на другому місці смертність з причин ново-утворень, третє місце це зовнішні причини, наступне органи травлення та хвороби дихання.

В сучасних умовах основною стратегічною та професійною метою діяльності

галузі охорони здоров'я в м. Харкові залишається забезпечення доступної та якісної медичної допомоги членам територіальної громади, динамічний розвиток системи охорони здоров'я з орієнтацією на запобігання захворювань, формування мотивації до здорового способу життя населення, покращення демографічної ситуації.

Програма економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення та довкілля.

4. Екологічні проблеми у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами дослідження)

Місто Харків як місто мільйонник за кількістю жителів та великий індустріальний центр стикається з великою кількістю задач та проблем в процесі свого розвитку, одними з яких є і екологічні проблеми. На їх рішення направлені зусилля як з боку держави та обласної ради так і головним чином з боку міської ради та її виконавчих органів шляхом розробки та реалізації цільових програм направлених на їх вирішення.

Реалізація проєкту Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік не передбачає виникнення проблем в екологічній сфері та жодним чином не направлена на цілі, що можуть привести до погіршення екологічної ситуації та виникнення ризиків негативного впливу на здоров'я населення.

В той же час, за роки розвитку міста назріла значна кількість питань та проблем місцевого розвитку, що вирішуються в рамках міських цільових галузевих програм. А саме проблеми захисту навколишнього середовища та мінімізації антропогенного впливу вирішуються в рамках Програми охорони навколишнього природного середовища м. Харкова на 2021-2020 роки,

До основних негативних чинників, що можуть вплинути на виникнення екологічних проблем та ризиків впливу на здоров'я населення м. Харкова відповідно до Програми охорони навколишнього природного середовища м. Харкова на 2021-2020 роки (подовжується до 2030 року), яка є однією з програм заходи якої включені до проєкту Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік, слід виділити наступні:

недосконалість наявної системи моніторингу атмосферного повітря, що не дозволяє в повному обсязі контролювати стан атмосферного повітря, відсутність індикативного вимірювання;

інтенсивний рух автомобільного транспорту та пов'язане з цим збільшення обсягів забруднення атмосферного повітря від пересувних джерел. Забруднення атмосферного повітря в Харкові від автотранспорту обумовлено такими факторами: постійне нерегульоване збільшення кількості автотранспорту в місті, в тому числі транзитного вантажного; відставання якості палива від європейських стандартів; щільність забудови в центральних районах міста; недосконалість управління дорожнім рухом; ефективного регулювання управління автотранспортом; відсутність механізмів впливу на збільшення забруднення довкілля автотранспортом та іншими проблемами;

відсутність цілодобового контролю в районах розміщення промислових зон та окремих промислових підприємств, які значно впливають на стан атмосферного повітря. За даними Головного управління статистики у Харківській області у м. Харкові основними забруднювачами атмосферного повітря міста: підприємства харківських теплових мереж, ТОВ «Техноком», ПАТ «Завод Фрунзе», ПАТ «Кондитерська фабрика «Харків'янка», ПрАТ «Харківський

коксівий завод», ПАТ Харківський тракторний завод, тощо;

великий відсоток зносу системи водовідведення міста, постійне збільшення концентрації хімічного забруднення, в складі яких міститься фосфати, азот, феноли призводить до збільшення затрат на очищення стічних вод та обробки осадів. Причиною недостатньо ефективної роботи очисних споруд є фізична та моральна застарілість обладнання, несвоєчасне проведення поточних і капітальних ремонтів, їх перевантаженість;

наявність мулового осаду, що утворюється на міських очисних спорудах та накопичується на мулових майданчиках, що виводить з обігу 126 га земель. (мулові майданчики призводять до забруднення атмосферного повітря пилом та парниковими газами);

зони живлення природних джерел підземних вод, розташованих в межах міста, являють собою урбанізовану територію, на якій в умовах недостатньої природної захищеності протягом багатьох років відбувається забруднення підземної гідросфери. Сучасний стан поверхневих водойм характеризується антропогенним тиском суб'єктів господарювання;

наявність значного антропогенного впливу на річки, що виражається у надходженні до них неочищеного поверхневого стоку з найближчих територій, що призводить до замулювання русел, забруднення вод, порушення гідрологічного режиму та технічного стану річок. До джерел забруднення поверхневих вод також належить порушення режиму землекористування прибережних водоохоронних смуг та наявність на цих територіях стихійних звалищ побутових відходів;

висока щільність і забруднення ґрунтів, низька вологість у пристовбурних лунках дерев, забруднення природної та атмосферної води і повітря хлоридами, нітратами, азото- та сірковмісними сполуками, загазованість атмосфери – усі ці фактори пригнічують процеси росту і розвитку деревних рослин, погіршують естетичний вигляд та скорочують тривалість життя рослин;

збільшення обсягів утворення та накопичення відходів споживання та виробництва за рахунок зростання використання кількості пластику та інших полімерних матеріалів, товарів одноразового використання, пакувального матеріалу, а також змінення меж території міста;

небезпечне поводження з побутовими і промисловими відходами та низький рівень роздільного збирання корисних компонентів твердих побутових відходів.

Основними напрямками в роботі з охорони навколишнього природного середовища є розробка та реалізація природоохоронних заходів для послідовного комплексного поліпшення екологічного стану території міста, зменшення негативного екологічного впливу на умови проживання населення та забезпечення збереження території природно-заповідного фонду місцевого значення.

Рішення основних задач та проблемних питань галузі охорони здоров'я міста Харкова здійснюється в реальних економічних умовах шляхом програмно-цільового фінансування основних пріоритетних напрямів галузі. Найбільш важливі і пріоритетні завдання муніципальної галузі охорони здоров'я вирішуються в рамках Комплексної програми «Інновації в пріоритетних напрямках розвитку галузі охорони здоров'я м. Харкова на 2011-2020 роки» (строк дії

програми продовжується), які спрямовані на:

забезпечення надання своєчасної високотехнологічної медичної допомоги новонародженим, в тому числі дітям, народженим передчасно та з низькою вагою, а також хворим дітям першого року життя за життєвими показаннями;

створення умов для проведення оперативних втручань до народження дитини при встановленні вроджених вад розвитку;

оновлення медико-технічного оснащення комунальних суб'єктів господарювання охорони здоров'я міста Харкова шляхом придбання новітнього високовартісного медичного обладнання;

здійснення цільового забезпечення медикаментами за життєвими показаннями для попередження розвитку респіраторного дистрес-синдрому у новонароджених, особливо у дітей, народжених передчасно та з низькою вагою, для надання екстреної допомоги хворим з гострою серцево-судинною патологією, з порушенням функції згортання крові тощо;

забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя в комунальних суб'єктах господарювання охорони здоров'я Харківської міської ради шляхом їх цільового забезпечення сучасними дезінфікуючими засобами;

створення єдиної системи інформаційно-аналітичної підтримки діяльності комунальних суб'єктів господарювання охорони здоров'я Харківської міської ради та органів місцевого самоврядування з метою співпраці із центральним органом виконавчої влади Національною службою здоров'я України через медичні інформаційні системи.

Виконання вищезазначених завдань Програми дає можливість реалізувати найбільш пріоритетні напрямки розвитку та вдосконалення галузі охорони здоров'я міста Харкова, на той час системно та поетапно покращити матеріально-технічне оснащення медичних установ, здійснити впровадження медикаментозної та високотехнологічної медичної допомоги новонародженим, а також окремим категоріям населення за життєвими показаннями, у тому числі гемофілію, із гострими порушеннями серцевого, мозкового кровообігу тощо.

Такий підхід в умовах існуючої економічної та правової ситуації в країні дає змогу більш раціонально використовувати обмежені фінансові, кадрові, енергетичні та матеріальні ресурси комунальних закладів охорони здоров'я для підвищення рівня надання своєчасної та висококваліфікованої медичної допомоги жителям міста Харкова.

Вищезазначені екологічні проблеми (у тому числі ризики впливу на здоров'я населення та території з природоохоронним статусом) вирішуються в межах зазначених міських цільових та інших цільових програм затверджених Харківською міською радою.

Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» до прийняття рішення про впровадження планової діяльності відповідальні за розробку та реалізацію проєктів виконавчі органи повинні забезпечити здійснення процедури оцінки впливу на довкілля відповідних проєктів.

Згідно законів України «Про регулювання містобудівної діяльності» та «Про стратегічну екологічну оцінку» у складі містобудівної документації звітом про стратегічну екологічну оцінку для проєктів містобудівної документації є розділ

«Охорона навколишнього природного середовища».

Зважаючи на викладене вище, всі проекти, що передбачають відповідно до ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності» при прийнятті рішення щодо початку їх реалізації у складі містобудівної документації мають розділ «Охорона навколишнього природного середовища», що відповідно до ЗУ «Про стратегічну екологічну оцінку» є стратегічною екологічною оцінкою вказаного проекту.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (№ 2697-VIII від 28.02.2019). Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.

Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№ 722/2019) в Україні має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року.

Відповідно до Закону України «Про засади державної регіональної політики» (№ 156-VIII від 05.02.2015) одним з пріоритетів державної регіональної політики є створення ефективної системи охорони навколишнього природного середовища шляхом врахування екологічної складової у стратегіях регіонального розвитку, оцінювання, вирівнювання та зниження техногенно-екологічного навантаження на довкілля у регіонах (ст. 6, п. 1).

Повноваження Харківської міської ради у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища визначаються ст. 33 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170). Такі повноваження поділяються на самоврядні та делеговані. До самоврядних повноважень належать:

підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо встановлення ставки земельного податку, розмірів плати за користування природними ресурсами, вилучення (викупу), а також надання під забудову та для інших потреб земель, що перебувають у власності територіальних громад; визначення в установленому порядку розмірів відшкодувань підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності за забруднення довкілля та інші екологічні збитки; встановлення платежів за користування комунальними та санітарними мережами відповідних населених пунктів;

підготовка і подання на затвердження ради проектів місцевих програм охорони довкілля, участь у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля;

підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів про оголошення природних та інших

об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, які охороняються законом, підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами "сезону тиші" з обмеженням господарської діяльності та добуванням об'єктів тваринного світу;

оприлюднення у мережі Інтернет геопросторових даних та метаданих, що створені за рахунок коштів місцевого бюджету, коштів міжнародної технічної допомоги та передані органу місцевого самоврядування, згідно із Законом України "Про національну інфраструктуру геопросторових даних".

Делеговані повноваження складаються з наступних:

здійснення контролю за додержанням земельного та природоохоронного законодавства, використанням і охороною земель, природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів;

координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;

погодження клопотань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів загальнодержавного значення;

вирішення земельних спорів у порядку, встановленому законом;

вжиття необхідних заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідно до закону, інформування про них населення, залучення в установленому законом порядку до цих робіт підприємств, установ та організацій, а також населення;

визначення території для розміщення відходів відповідно до законодавства;

здійснення контролю за діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами;

підготовка висновків щодо надання або вилучення в установленому законом порядку земельних ділянок, що проводиться органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;

організація і здійснення землеустрою, погодження проектів землеустрою;

здійснення контролю за впровадженням заходів, передбачених документацією із землеустрою;

створення та забезпечення функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем, які є складовою мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації;

здійснення контролю за додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поводження з побутовими та виробничими відходами та розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача їх матеріалів на розгляд інших державних органів у разі порушення законодавства про відходи;

надання відомостей з Державного земельного кадастру відповідно до закону;

здійснення контролю за забезпеченням безперешкодного і безоплатного доступу громадян до узбережжя водних об'єктів та островів для загального водокористування відповідно до закону;

надання податковим органам у строки та в порядку, встановлені Податковим кодексом України, інформації щодо власників та користувачів, у тому числі на правах оренди (суборенди), емфітевзису, земельних ділянок сільськогосподарського призначення, розташованих на території відповідної сільської, селищної, міської ради, ради об'єднаної територіальної громади, що створена згідно із законом та перспективним планом формування територій громад.

До відання виконавчих органів міських (за винятком міст районного значення) рад, крім повноважень, зазначених у пункті "б" частини першої цієї статті, належить координація на відповідній території діяльності спеціально уповноважених державних органів управління з охорони природи.

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (№ 1264-ХІІ від [26.06.91](#)) визначено (ст. 20⁴), що до компетенції обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

а) забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи, формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України на відповідній території;

б) участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища;

в) участь у розробленні стандартів щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів;

г) реалізація повноважень у сфері оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля;

г) затвердження за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, для підприємств, установ і організацій лімітів використання природних ресурсів (крім природних ресурсів загальнодержавного значення), скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище (крім скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами відповідної території);

д) видача дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства;

д¹) реалізація повноважень у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку;

е) вирішення інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до закону.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про

Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (№ 2697-VIII від 28.02.2019). Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.

Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№ 722/2019) має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№ 2354-VIII від 20.03.2018).

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (№ 214/95-ВР від 06.06.95) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

У зв'язку з набранням чинності з 04.06.2017 Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 № 1830-VIII, повноваження стосовно видачі дозволів на спеціальне водокористування передано Державному агентству водних ресурсів України.

Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами:

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування»;

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та перелік забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується»;

Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»;

Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами»;

Наказ Міністерства охорони здоров'я «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».

Правове й інституційне регулювання та ключові екологічні вимоги у сфері

охорони атмосферного повітря визначаються в Законі України «Про охорону атмосферного повітря» (2707-ХІІ від 16.10.92). Основне чинне законодавство та норми у сфері захисту атмосферного повітря:

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян - підприємців, які отримали такі дозволи»;

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»;

Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві»;

Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців»;

Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів»;

«Гранично допустимі концентрації хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць», затверджені т.в.о. головного державного санітарного лікаря України.

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про відходи» (№ 187/98-ВР від 05.03.1998) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами визначаються статтею 20 Закону України «Про відходи».

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-ХІІ від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також у ст.8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017).

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років (постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків)

Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації завдань та заходів Програми економічного та соціального розвитку Харкова на 2021 рік визначалися відповідно до контрольного переліку, наведеного в табл.10.

Таблиця 10. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації заходів передбачених Програмою економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік відповідно до контрольного переліку

Чи може реалізація Програми спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Атмосферне повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			•	+
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?			•	+
3. Погіршення якості атмосферного повітря?			•	+
4. Появу джерел неприємних запахів?			•	
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			•	
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?			•	+
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			•	
8. Збільшення скидання кар'єрних вод у водні об'єкти?			•	
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населення?			•	
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			•	+
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			•	
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			•	

13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			•	+
14. Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод?			•	
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			•	
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів?			•	
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?			•	+
18. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?			•	+
19. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			•	+
20. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?			•	
21. Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			•	
Земельні ресурси				
22. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?			•	+
23. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			•	+
24. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			•	
25. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			•	
26. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			•	
27. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями Програми та цілями галузевих цільових міських програм?			•	
Біорізноманіття				
28. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду?			•	+
29. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			•	+
30. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?			•	
31. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			•	+

Рекреаційні зони та культурна спадщина				
32. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			•	+
33. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			•	+
34. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			•	
Населення та інфраструктура				
35. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?			•	
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?			•	+
37. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			•	
38. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			•	
39. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			•	
40. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			•	+
Екологічне управління та моніторинг				
41. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			•	
42. Погіршення екологічного моніторингу?			•	+
43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			•	
44. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			•	
Інше				
45. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?			•	
46. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			•	
47. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			•	+
48. Суттєве порушення якості природного середовища?			•	
49. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			•	

50. Впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			•	
--	--	--	---	--

На основі оцінок, представлених в таблиці вище, можна зробити висновки щодо відсутності ймовірних негативних наслідків для довкілля від реалізації Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік, в той же час наявний позитивний - пом'якшуючий вплив у випадку реалізації запланованих на 2021 рік заходів в рамках цільових програм:

Атмосферне повітря. Виконання завдань, передбачених п. 1. Розділу 2.6.1. «Охорона навколишнього природного середовища» Програми, передбачає здійснення організаційно-технічних природоохоронних заходів з охорони атмосферного повітря від викидів забруднюючих речовин з метою упорядкування природоохоронної діяльності підприємств та посилення контролю з цього питання.

З метою покращення екологічної ситуації та скорочення шкідливих викидів в атмосферу будуть здійснюватися заходи передбачені Планом дій для сталого енергетичного розвитку і клімату Харкова до 2030 року та виконання умов «Угоди мерів» щодо зменшення викидів вуглекислого газу на 30 % до 2030 року.

В місті спостерігається постійне збільшення кількості електромобілів і гібридних автомобілів, а також найбільша в Україні кількість зарядних станцій для їх підзарядки. Таким чином, беручи до уваги стабільний ріст цін на звичайне паливо, існує велика ймовірність заміщення традиційних автомобілів – автомобілями на електричному ході, що позитивно відобразиться на екологічному стані міста в цілому та на атмосферному повітрі зокрема.

Водні ресурси. Програмою (пп. 1, 4 Розділу 2.6.1. «Охорона навколишнього природного середовища») передбачається виконання заходів, направлених на охорону та раціональне використання водних ресурсів, покращення стану річок та прибережних водоохоронних смуг.

Згідно з пп.1, 2 Розділу 2.3.2. «Комунальне господарство» Програми будуть здійснюватися заходи спрямовані на поліпшення роботи підприємств щодо надання ними якісних та нормативних послуг з постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, а також впровадження нових методів технічного обслуговування внутрішньобудинкових систем з цих питань.

П. 7 цього розділу Програми передбачене здійснення санітарно-ліквідаційного тампонажу артезіанських свердловин, що надасть змогу підвищити надійність й ефективність функціонування систем водопостачання, захисти від забруднення водоносний горизонт.

Відходи. Харків характеризується достатньо високим рівнем утворення побутових відходів. На даний час у місті розроблена та реалізується «Програма розвитку системи поводження з твердими побутовими відходами в м. Харкові на 2015-2026 рр.». Захоронення твердих побутових відходів здійснюється зокрема

на Дергачівському полігоні твердих побутових відходів, наповненість якого складає 99 %.

Відповідно до запланованих п. 20 Розділу 2.3.2. «Комунальне господарство», в 2021 році передбачено здійснення санітарно-екологічних заходів на зазначеному полігоні, зокрема вивіз та утилізація його фільтраційних вод. На виконання Програми буде проводитися моніторинг територій міста для виявлення несанкціонованих звалищ ТПВ, негабаритного сміття, будівельних відходів; контроль за дотриманням графіків вивозу ТПВ і своєчасною ліквідацією несанкціонованих звалищ, у тому числі у приватному секторі.

Продовжаться роботи з будівництва комплексу з переробки твердих побутових відходів з системою збору, утилізації полігонного газу та виробництва електричної енергії у м. Дергачі за рахунок залучення кредитних коштів Міжнародного банку реконструкції і розвитку та Фонду чистих технологій.

П. 9 Розділу 2.3.2. «Житлове господарство» Програми передбачено будівництво, розширення та реконструкція споруд, придбання і впровадження устаткування та машин для збору, транспортування, знешкодження та складування побутових, сільськогосподарських і промислових відходів виробництва.

Земельні ресурси. В наслідок реалізації Програми не передбачається поява значної або невідвортної шкоди земельним ресурсам. Може виникнути потреба у використанні земельних ділянок для здійснення містобудівної діяльності, що здійснюється відповідно до будівництва генерального та детальних планів забудови міста.

В галузі містобудування (Розділ 2.3.3. «Містобудування» Програми) заплановані заходи направлені на подальше формування цілеспрямованої сучасної містобудівної політики, здійснення контролю за дотриманням містобудівного законодавства, подальший розвиток території міста та ведення містобудівної діяльності.

Реалізація завдань пп. 1, 4 Розділу 2.6.1. «Охорона навколишнього природного середовища» Програми, щодо здійснення організаційно-технічних природоохоронних заходів та виконання заходів Програми охорони навколишнього природного середовища м. Харкова на 2021-2030 рр., дозволить покращити екологічний стан міста, що в свою чергу позитивно вплине на стан земельних ресурсів.

Біорізноманіття. У Програмі не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ). Натомість передбачена реалізація заходів Програми охорони навколишнього природного середовища м. Харкова на 2021-2030 рр. та Програми поводження з домашніми тваринами та регулювання їхньої чисельності в м. Харкові на 2018-2022 рр. (п.4 Розділу 2.6.1. «Охорона навколишнього природного середовища», п. 8 Розділу 2.3.2. «Житлове господарство»).

Рекреаційні зони та культурна спадщина. Реалізація завдань Програми передбачає: здійснення утримання, охорони, поточного, капітального ремонту і реконструкції об'єктів та елементів зеленого господарства, що призведе до поліпшення естетичного вигляду об'єктів зеленого господарства та створення належних умов для відпочинку мешканців міста (п. 9 Розділу 2.3.2. «Комунальне

господарств); здійснення утримання, поточного та капітального ремонту міських фонтанів, придбання, а також встановлення обладнання для них, що створить належні естетичні умови для відпочинку мешканців міста (пп. 12,13 Розділу 2.3.2. «Комунальне господарство»).

Планується здійснення капітальних ремонтів пам'ятників Другої світової війни, благоустрою прилеглих територій, придбання та встановлення надмогильних споруд захисникам України. (п.17 Розділу 2.3.2. «Комунальне господарство»).

Будуть забезпечені належні умови для збереження та відтворення в штучних умовах колекції диких тварин та рослин (п. 22 Розділу 2.3.2. «Комунальне господарство»).

Передбачено розвиток туристичної інфраструктури, що відповідає статусу міста та міжнародним стандартам, розробка нових маршрутів містом із залученням відповідних спеціалістів підприємств, установ, організацій та вищих навчальних закладів міста (пп. 3,4 Розділу 2.5.2. «Розвиток туризму» Програми).

Населення та інфраструктура. Внаслідок реалізації завдань Програми передбачається сприяння створенню умов для сталого розвитку малого та середнього бізнесу, забезпечена зайнятість населення міста.

Реалізація п. 4 Розділу 2.1.7. «Розвиток підприємництва і ринкової інфраструктури» Програми передбачає удосконалення системи консультативних послуг для підприємців – мешканців міста: залучення широкого кола громадськості до розв'язання наявних проблем, що стримують розвиток підприємництва; отримання знань у сферах оподаткування, маркетингу; сприяння молодіжному підприємству.

Передбачається створення належних умов для здійснення процесу купівлі-продажу товарів, поліпшення культури обслуговування, насичення споживчого ринку товарами українських виробників, у т. ч. харківських виробників (пп. 1,2 Розділу 2.1.8 «Споживчий ринок товарів та послуг»).

Також завданнями Програми є стимулювання зацікавленості роботодавців у створенні нових робочих місць у всіх сферах економічної діяльності, забезпечення тимчасової зайнятості осіб, які шукають роботу (Розділ 2.2.2. «Зайнятість населення та ринок праці»).

Виконання заходів, передбачених Розділом 2.2.4. «Соціальне забезпечення» і Розділом 2.4.1. «Охорона здоров'я» ймовірно призвести до покращення якості життя соціально незахищених верств та стану здоров'я населення.

Розділом 2.4.2. «Освіта» Програми передбачено виконання комплексу заходів щодо поліпшення умов навчально-виховного процесу в закладах освіти; зміцнення матеріально-технічної бази навчальних закладів, вирішення питань їх фінансування; збереження та зміцнення здоров'я дітей; забезпечення потреб населення міста в дошкільній освіті; удосконалення системи управління закладами освіти шляхом застосування інформаційно-комунікаційних технологій; подальша організація якісного освітнього процесу в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». Планується подальший розвиток мережі закладів дошкільної освіти за рахунок відновлення діяльності закладів.

Відповідно до завдань Програми, передбачається продовження удосконалення єдиної схеми експлуатації міського пасажирського транспорту Розділ 2.3.1. «Транспорт»). Так у 2021 році заплановано утримання, обслуговування та поточний ремонт об'єктів транспортної інфраструктури, будівництво та реконструкція технічних засобів регулювання дорожнього руху, підвищення безпеки пасажирських перевезень, якості обслуговування пасажирів, тощо.

Розділом 2.3.2. «Житлово-комунальне господарство» Програми передбачено заходи щодо забезпечення населення якісними житлово-комунальними послугами та належного функціонування інфраструктури і систем життєзабезпечення, посилення контролю за якістю надання послуг, забезпечення фінансової стабільності галузі житлово-комунального господарства.

У 2021 році планується продовжувати роботи з впровадження заходів з енергозбереження у місті, налагодження системи регулювання та моніторингу споживання енергоресурсів та скорочення викидів CO₂ (Розділ 2.3.4. «Енергетична ефективність» Програми).

Екологічне управління, моніторинг та інше. Програма не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки і не призведе до збільшення споживання значних обсягів палива або енергії. Проте реалізація завдань, передбачених Розділом 2.6.1. «Охорона навколишнього середовища» Програми передбачає розробку та реалізацію природоохоронних заходів для послідовного комплексного поліпшення екологічного стану території міста, зменшення негативного екологічного впливу на умови проживання населення.

Реалізація завдань п.1 зазначеного розділу передбачає здійснення організаційно-технічних природоохоронних заходів з: охорони атмосферного повітря від викидів забруднюючих речовин; охорони та раціонального використання водних ресурсів; санітарного очищення, збирання, зберігання, утилізації та знешкодження промислових і побутових відходів підприємств.

Також Програмою заплановано здійснення заходів, направлених на зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, створення умов для ефективного використання сил цивільного захисту міста, їх матеріально-технічного забезпечення (Розділ 2.6.2. «Техногенна безпека»).

Програмою передбачено налагодження системи моніторингу за споживанням енергоносіїв та впровадження енергоменеджменту на об'єктах бюджетної сфери міста (п.1.Розділу 2.3.4. «Енергетична ефективність» Програми), затвердження базових рівнів споживання енергетичних ресурсів для об'єктів бюджетної сфери, укладання енергосервісних контрактів, залучення приватних інвестицій та міжнародних грантів і кредитів для модернізації будівель та систем освітлення.

Слід зазначити, що з 2016 року обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по м. Харкову знизилось, у тому числі завдяки реалізації заходів Програм економічного та соціального розвитку попередніх років та міських галузевих програм, на підставі яких вони були складені, на 854,4 т. Крім того, викиди діоксиду вуглецю знизились на 305,9 тис. т. Таким чином подальша реалізація заходів Програми у сукупності буде мати

позитивний вплив на екологічний стан міста.

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» місцеві ради несуть відповідальність за стан навколишнього природного середовища на своїй території і в межах своєї компетенції зобов'язані надавати всебічну допомогу громадянам у здійсненні природоохоронної діяльності. В структурі Департаменту комунального майна створено відділ з питань охорони навколишнього природного середовища.

Крім того, відповідно до Розпорядження харківського міського голови від 11.06.2020 року №109 створено комісію з питань здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря в місті Харкові. Рішення Комісії враховується під час розроблення та реалізації програм державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, а також поліпшення якості атмосферного повітря. Основними завданнями вказаної комісії є:

- забезпечення на території міста застосування законодавства про охорону атмосферного повітря та дотримання єдиних методичних вимог щодо державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря та вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність»;

- сприяння узгодженості дій суб'єктів державного моніторингу в галузі атмосферного повітря на території міста щодо встановлення пунктів спостережень та вдосконалення мереж спостережень за якістю атмосферного повітря, створення та вдосконалення лабораторій спостереження за станом атмосферного повітря;

- розгляд та надання висновків до програм державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря міста Харкова;

- сприяння взаємодії суб'єктів державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря міста Харкова із суб'єктами державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря сусідніх міст;

- надання пропозицій до планів поліпшення якості атмосферного повітря та сприяння їх реалізації;

- сприяння реалізації в місті короткострокових планів дій;

- здійснення діяльності у взаємодії з органами управління якістю атмосферного повітря, Міністерством енергетики та захисту довкілля України, місцевими органами виконавчої влади, територіальними органами центральної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, що здійснюють свої повноваження на території міста Харкова, іншими організаціями, установами, підприємствами та громадськими об'єднаннями.

Реалізація заходів передбачених галузевими цільовими міськими програмами та внесених до Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік дозволить поліпшити загальну екологічну ситуацію у місті шляхом зменшення обсягу антропогенного навантаження на природне середовище з одночасним підвищенням асимілятивної спроможності компонентів довкілля та підвищення рівня екологічної безпеки довкілля.

У період дії Програми економічного та соціального розвитку міста Харкова на 2021 рік конкретні заходи, що узагальнені в ній і плануються до реалізації

відповідними цільовими міськими галузевими програмами на плановий рік та обсяги їх фінансування визначаються депутатами, обговорюються на сесіях Харківської міської ради та затверджуються її рішеннями окремо на відповідний фінансовий рік після прийняття бюджету міста Харкова. Зважаючи на це, характеристику впливу на стан довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я на цих територіях необхідно здійснювати на стадії обґрунтування впровадження кожного конкретного заходу та подальшої розробки передпроектної та проектної документації, зокрема при проведенні процедури оцінки впливу на довкілля для тих об'єктів планованої діяльності, для яких це вимагається за законом про оцінку впливу на довкілля.

При проведенні стратегічної екологічної оцінки проекту Програми економічного та соціального розвитку міста на 2021 рік ключовим завданням було надання громадськості інформації щодо впливу тих чи інших заходів передбачених Програмою на довкілля та здоров'я населення.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Під час проведення аналізу ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік не виявлено заходів, реалізація яких призведе до погіршення стану довкілля чи здоров'я харків'ян. В той же час, з метою сприяння покращенню стану довкілля та здоров'я населення, забезпечення засад сталого розвитку міста Харкова відповідно до указу президента України від 30.09.2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» пропонується доповнити заходи Програми пропозиціями наданими в табл. 11.

Таблиця 11. Пропозиції до заходів передбачених проектом Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік

ЗАХОДИ	ПРОПОЗИЦІЯ
2.1.4. ІНВЕСТИЦІЙНА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	
4. Формування та впровадження механізму моніторингу реалізації Стратегії розвитку міста Харкова на 2020-2030 роки	При розробці Стратегії розвитку міста Харкова до 2030 року передбачити заходи направлені на забезпечення екологічної безпеки та здорового способу життя населення міста
5. Підтримка стартап ініціатив, організація заходів, спрямованих на їх навчання та розвиток, створення сприятливих стартап та підприємницької екосистеми в місті.	Доповнити та викласти в наступній редакції: Підтримка стартап ініціатив, в тому числі спрямованих на захист довкілля, організація заходів, спрямованих на навчання та розвиток зацікавлених осіб, створення сприятливих стартап та підприємницької екосистеми в місті
2.1.7. РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА І РИНКОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	
3. Формування позитивного бізнес-середовища міста.	Доповнити та викласти в наступній редакції: Формування позитивного бізнес-середовища міста та сприяння розвитку екологічно дружнього малого та середнього бізнесу
2.1.8. СПОЖИВЧИЙ РИНОК ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ	
2. Продовження діяльності щодо підтримки вітчизняного товаровиробника, у тому числі шляхом організації та проведення ярмаркових заходів.	Доповнити та викласти в наступній редакції: Продовження діяльності щодо підтримки вітчизняного товаровиробника, у тому числі шляхом організації та проведення ярмаркових заходів.
2.1.9. ПРОМИСЛОВІСТЬ	
2. Підтримка принципу кластерного розвитку та об'єднання підприємств, установ і організацій суміжних сфер у кластери, сприяння більш тісній кооперації екосистем.	Доповнити та викласти в наступній редакції: Підтримка принципу кластерного розвитку та об'єднання підприємств, установ і організацій суміжних сфер у кластери, сприяння більш тісній

ЗАХОДИ	ПРОПОЗИЦІЯ
	кооперації екосистем в т. ч. з залученням до них екосвідомих підприємств, установ і організацій Проведення заходів із пропаганди здорового способу життя та національно-патріотичного виховання молоді.
2.3. РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ 2.3.1. ТРАНСПОРТ	
1. Продовження удосконалення єдиної схеми експлуатації міського пасажирського транспорту.	Доповнити та викласти в наступній редакції: Продовження удосконалення єдиної схеми експлуатації міського пасажирського транспорту та сприяння заміні застарілого міського електротранспорту
2.3.2. ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО <i>Комунальне господарство</i>	
18. Здійснення утримання, технічного обслуговування, поточного, капітального ремонтів та реконструкції мереж зовнішнього освітлення міста.	Доповнити та викласти в наступній редакції: Здійснення утримання, технічного обслуговування, поточного, капітального ремонтів та реконструкції мереж зовнішнього освітлення міста з використанням енергоефективного обладнання
2.3.4. ЕНЕРГЕТИЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ	
4. Здійснення реалізації заходів Програми часткового відшкодування фізичним особам м. Харкова відсотків/суми за кредитами на енергозбереження на 2017-2025 роки за рахунок коштів бюджету міста Харкова.	Доповнити та викласти в наступній редакції: Здійснення реалізації заходів Програми часткового відшкодування фізичним особам м. Харкова відсотків/суми за кредитами на енергозбереження на 2017-2025 роки за рахунок коштів бюджету міста Харкова та сприяння популяризації програми серед харків'ян
6. Інформаційно-роз'яснювальна робота серед населення щодо важливості раціонального споживання енергоресурсів шляхом публікування відповідної інформації на офіційних інтернет-ресурсах та у ЗМІ, проведення наукових семінарів та круглих столів тощо.	Доповнити та викласти в наступній редакції: Інформаційно-роз'яснювальна робота серед населення щодо важливості раціонального споживання енергоресурсів шляхом публікування відповідної інформації на офіційних інтернет-ресурсах та у ЗМІ, проведення наукових семінарів та круглих столів. у тому числі в школах та ВНЗ тощо
8. Здійснення реалізації заходів Програми часткового відшкодування суми кредитів, отриманих об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків, житловими та житлово-будівельними кооперативами м. Харкова на впровадження енергозберігаючих заходів на 2016-2025 роки за рахунок коштів бюджету міста Харкова.	Доповнити та викласти в наступній редакції: Здійснення реалізації заходів Програми часткового відшкодування суми кредитів, отриманих об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків, житловими та житлово-будівельними кооперативами м. Харкова на впровадження енергозберігаючих заходів на 2016-2025 роки за рахунок коштів бюджету міста Харкова та сприяння популяризації програми серед харків'ян
10. Відсутній	Доповнити заходи п.10. в наступній редакції: Реалізація Плану дій сталого енергетичного розвитку міста Харкова до 2030 року
2.4.2. ОСВІТА	
5. Відсутній	Доповнити заходи п.5. в наступній редакції: Сприяння розвитку напрямку освіти направленої на забезпечення сталого розвитку та захист екології, а також популяризацію здорового способу життя

ЗАХОДИ	ПРОПОЗИЦІЯ
2.4.2. ПІДТРИМКА СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	
3. Проведення заходів із пропаганди здорового способу життя та національно-патріотичного виховання молоді.	Доповнити та викласти в наступній редакції: Проведення заходів із пропаганди здорового способу життя, формування екологічної свідомості та національно-патріотичного виховання молоді.
2.5. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ІМІДЖЕВІ ПРОЄКТИ 2.5.1. РЕАЛІЗАЦІЯ ІМІДЖЕВОЇ ПОЛІТИКИ МІСТА, МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ	
3. Сприяння розвитку співробітництва з містами-побратимами, містами-партнерами, іншими іноземними містами в науковій, освітній, культурній, спортивній, медичній та соціальній сферах.	Доповнити та викласти в наступній редакції: Сприяння розвитку співробітництва з містами-побратимами, містами-партнерами, іншими іноземними містами в науковій, освітній, культурній, спортивній, медичній, соціальній та екологічній сферах.

Запропоновані заходи є загальними рекомендаціями направлені на створення стабільного підґрунтя для забезпечення сталого розвитку міста як в короткостроковій так і довгостроковій перспективі і ґрунтуються на впливах, оцінених у попередньому розділі звіту та міжнародному досвіді діяльності у подібних ситуаціях. В той же час, детальні заходи повинні розглядатися в кожному конкретному випадку під час планування і реалізації конкретних заходів і проєктів передбачених цільовими галузевими програмами, при розробці проєктів, а також в процесі надання екологічних дозволів. Зважаючи не те, що відповідно до проведеної стратегічної екологічної оцінки визначено відсутність негативного впливу від реалізації даного документу державного планування, а заходи, що входять до Програми створені на підставі інших міських бюджетних програм, та у випадках передбачених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» мають відповідний розділ, що є їх стратегічною екологічною оцінкою відсутня необхідність для повторного визначення їх впливу на довкілля при включенні до Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалась стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

Програма економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік – документ короткострокового планування підготовлений на підставі пропозицій виконавчих органів, постійних комісій Харківської міської ради, підприємств, установ та організацій та діючих цільових галузевих міських програм, що направлені на забезпечення збалансованого економічного та соціального розвитку міста. Окремими розділами Програми виділено природокористування та безпеку життєдіяльності людини, захист прав і свобод громадян, соціальну та гуманітарну сферу, а також розвиток інфраструктури та реалізацію економічного потенціалу міста.

Розробка стратегічної екологічної оцінки проекту Програми здійснювалась за базовим сценарієм її розвитку та розглядався альтернативний «нульовий сценарій» – не затвердження проекту Програми.

Передумовами реалізації базового сценарію є чітко регламентовані заходи, що заплановані до реалізації в межах середньо- та довгострокових галузевих міських цільових програм. Відповідно до вказаних програм, які розроблені з метою якісної реалізації сталого розвитку міста та за умови збереження наявних тенденцій та незначних змін економічної політики держави передбачається, що Програма буде реалізовуватися відповідно до передбачених завдань та заходів. Передбачається, що загрози та ризики не реалізуватимуться повною мірою, а сильні сторони міста будуть в змозі їх компенсувати. Результатом реалізації цього сценарію в екологічному аспекті буде впровадження проєктів місцевого розвитку у сфері енерго-, тепло-, водопостачання, розвитку інфраструктури та забезпечення охорони здоров'я.

Прогнози розвитку міста на короткострокову перспективу здійснені на основі кількісного та якісного підходу прогнозування. Для прогнозування та здійснення стратегічної екологічної оцінки використовувалася статистична інформація, яка описує процеси за минулі роки, та проводилася експертна оцінка тенденцій змін макроекономічних показників з використанням методу екстраполяції, нормативного прогнозування та моделювання.

Для більш якісного підходу до розробки звіту про стратегічну екологічну оцінку проекту Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік було прийнято рішення здійснювати її ґрунтуючись на колективній експертній оцінці використовуючи метод комісій (створено відповідну робочу групу з галузевих фахівців місцевого розвитку та екологів) та колективної генерації ідей. Ця група методів використана з метою отримання більш точного результату оцінювання, оскільки по-перше, при колективному опрацюванні матеріалів вища точність результату, по-друге, при обробці індивідуальних незалежних оцінок, які дають експерти, можуть виникнути раціональні ідеї, що відразу можуть бути узгоджені та запропоновані до реалізації.

Програма економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік спрямована на забезпечення сталого розвитку міста. Оцінка ймовірних наслідків

для довкілля від реалізації Програми вказує на те, що реалізація Програми не несе за собою негативних наслідків впливу на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, рекреаційні зони, культурну спадщину та здоров'я населення. Це означає, що Програма спрямована на екологічно збалансований сценарій розвитку, та засвідчує той факт, що відсутня необхідність у використанні альтернативного сценарію – не прийняття проекту Програми на наступний рік. В той же час слід зазначити, що заходи передбачені галузевими напрямками розвитку міста підготовлені на підставі чинних міських програм, що направлені на вирішення проблем кожного окремого напрямку розвитку міста. Затвердження Програми економічного і соціального розвитку міста на короткостроковий період є обов'язком органів місцевого самоврядування, що передбачено ст.11 Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України».

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення

Стратегічна екологічна оцінка не завершується прийняттям рішення про затвердження Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік. Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Програми, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» встановлює необхідність здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля (ст. 17). Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дає можливість отримати інформацію про реалізацію Програми;

- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);

- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;

- перевірки того, що Програма виконується відповідно до затвердженого документа, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

У рамках реалізації Програми моніторинг досягнення цілей запроваджується шляхом порівняння фактично отриманих значень індикаторів з їх базовими значеннями минулого року. Оцінка досягнення цілей Програми проводиться за результатами її щоквартального виконання, оцінка досягнення індикаторів впливу на довкілля та здоров'я населення здійснюватиметься щоквартально.

Не зважаючи на те, що відповідно до даного звіту відсутні негативні екологічні наслідки від реалізації Програми Департамент економіки та комунального майна як розробник Програми один раз на рік повинен оприлюднювати результати моніторингу індикаторів впливу на довкілля та здоров'я населення на своєму офіційному вебсайті у мережі Інтернет та, у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, повинен ініціювати заходи на їх усунення.

Моніторинг базується на розгляді обмеженого числа відібраних показників: екологічних індикаторів (індикаторів впливу на довкілля), індикаторів здоров'я населення, на які прямо чи опосередковано може вплинути реалізація заходів визначених Програмою та аналізі досягнення отриманих результатів (табл.12).

Наведені індикатори дозволяють оцінити можливі зміни стану довкілля та зміну показників забезпечення охорони здоров'я та умов праці жителів міста.

Таблиця 12. Перелік індикаторів для моніторингу впливу на довкілля та здоров'я населення результатів виконання Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік

№ з/п	Індикатори	Одиниці виміру
Екологічні індикатори (в т.ч. вплив на довкілля)		
1	Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення	т
2	Динаміка середнього рівня забруднення атмосферного повітря, в розрізі основних забруднювачів	мг/м ³
3	Кількість виконаних лабораторних аналізів за якістю питної води з систем централізованого водопостачання частка проб (%), у яких виявлено відхилення від нормативів Державних санітарних норм і правил	од, %
4	Скинуто забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти	% забруднених зворотних вод
5	Потужність очисних споруд	млн м ³
6	Обсяг фінансування проєктів енергомодернізації житлового фонду	тис. грн
7	Обсяг фінансування проєктів енергомодернізації бюджетної сфери міста Харкова	тис. грн
8	Обсяг фінансування природоохоронних заходів, усього	млн грн
9	Санітарне очищення територій: вивіз ТПВ, тис. куб. м., у т.ч. ліквідація несанкціонованих звалищ	тис. м. куб.
10	Озеленення міста (висаджено квітів, кущів, дерев тощо)	од.
11	Загальна протяжність водопровідних мереж	км
12	Перекладка мереж водопостачання	км
13	Загальна протяжність каналізаційних мереж	км
14	Перекладка технічно зношених мереж каналізації	км
15	Загальна протяжність теплових мереж у двотубному обчислюванні	км
16	Перекладка технічно зношених мереж тепlopостачання	км
17	Загальна протяжність мереж зливової каналізації	км
18	Перекладка/ремонт мереж зливової каналізації	км
19	Протяжність мереж зовнішнього освітлення	км
20	Протяжність дорожнього покриття, в т.ч. внутрішньоквартальних і основних магістралей міста	тис. кв. м
21	Ремонт дорожнього покриття, в т.ч. внутрішньоквартальних і основних магістралей міста	тис. кв. м
22	Загальна протяжність облаштованих велодоріжок у місті	км

№ з/п	Індикатори	Одиниці виміру
Вплив на здоров'я та умови праці населення		
1	Чисельність наявного населення (на кінець періоду)	тис. осіб
2	Природний приріст (скорочення) наявного населення	осіб
3	Міграційний приріст (скорочення) наявного населення	осіб
4	Загальний приріст (скорочення) наявного населення	осіб
5	На 1000 наявного населення: кількість живо народжених кількість померлих природний приріст	осіб осіб осіб
6	Медикаментозне забезпечення хворих за рахунок коштів міського бюджету	млн грн
7	Кількість відвідувань в амбулаторно-поліклінічні заклади, на 1 мешканця	од.
8	Кількість госпіталізованих в стаціонари	тис. осіб
9	Кількість уперше зареєстрованих випадків захворювань за класами хвороб (новоутворення, хвороби органів дихання тощо), одиниць на 100 тис. населення	од.
10	Витрати на забезпечення діяльності галузі охорони здоров'я у розрахунку на 1 мешканця міста	грн
11	Кількість ліжок у лікарняних закладах на 10 000 населення	од.
12	Кількість спортивно-масових заходів та культурно-масових заходів, в т.ч. профінансованих з бюджету м. Харкова	од. од.
13	Кількість відвідувачів спортивно-масових заходів та культурно-масових заходів, в т.ч. профінансованих з бюджету м. Харкова	тис.осіб тис.осіб
14	Середньорічна кількість найманих працівників	тис осіб
15	Рівень зареєстрованого безробіття (на кінець періоду)	%
16	Створено постійних робочих місць	тис. місць
17	Кількість працевлаштованих безробітних	осіб
18	Кількість громадян, що пройшли перенавчання в системі центрів зайнятості	осіб
19	Зовнішнє освітлення міста (рівень освітленості Харкова)	%
20	Введення в експлуатацію житлового фонду	тис. кв. м
21	Реалізація Міської цільової програми молодіжного житлового кредитування на 2011-2025 роки	тис. кв. м
22	Реалізація Міської цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010 - 2025 роки	тис. кв. м

№ з/п	Індикатори	Одиниці виміру
23	Перевезено пасажирів усіма видами міського транспорту, в т.ч. метрополітеном: міське електротранспортом: автобусним транспортом:	млн пасажирів млн пасажирів млн пасажирів

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Ймовірні транскордонні наслідки для довкілля при реалізації документу державного планування – Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік відсутні.

11. Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію

1. Програма економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік є комплексним документом, який визначає розвиток міста в короткостроковій перспективі. Підготовка програми здійснюється на підставі діючих міських цільових галузевих програм.

Програма спрямована на ефективне розв'язання проблем економічного та соціального характеру та ґрунтується на аналізі тенденцій розвитку міської економіки, поточної економічної ситуації в Україні, актуальних проблем і пріоритетів соціально-економічної сфери, а також на припущеннях, що враховують внутрішні та зовнішні фактори розвитку міста.

Головними цілями визначено: досягнення стабільного економічного зростання, вирішення соціальних і гуманітарних питань, забезпечення гідних умов життя, підвищення комфортності проживання мешканців міста та загального добробуту населення; підтримку його найуразливіших верств, збереження та захист здоров'я громадян, доступу до якісної освіти, розвиток культури та спорту, підвищення ефективності використання земельних ресурсів і комунального майна, діяльності комунальних підприємств; розвиток міжнародних відносин, туризму та укріплення позитивного іміджу Харкова як в Україні, так і в міжнародному співтоваристві; проведення цілеспрямованої містобудівної політики; поліпшення якості суспільних послуг.

Значна увага зосереджена на питаннях сприяння цифровому розвитку міста, оновленню та розвитку інженерно-транспортної інфраструктури, впровадженню енергоефективних заходів, створенню умов для розвитку підприємництва, розширенні житлового будівництва та будівництва об'єктів соціальної сфери, а також створенню сприятливих умов для роботи промислових підприємств, зміцненню законності та правопорядку.

2. Аналіз показників стану довкілля міста Харкова вказує на позитивні екологічні тенденції розвитку міста: знижуються обсяги викидів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел; вживаються заходи направлені на ефективне управління ситуацією по переробці ТПВ, здійснюються заходи направлені на модернізацію очисних каналізаційних споруд; збільшуються території зелених насаджень (у порівнянні з минулими роками); збільшується кількість екологічно чистих видів громадського та приватного транспорту; впроваджуються сучасні методи та технології у сфері поводження з побутовими відходами; здійснюється рекультивація територій полігонів із твердими побутовими відходами.

3. Основними екологічними проблемами міста Харкова є: забруднення атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від промислових підприємств та автотранспорту; забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами; порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму річок міста Харкова; накопичення відходів; відсутність роздільного збирання побутових відходів; недостатня пропускна спроможність дорожньо-транспортної мережі, яка сформувалася в умовах існуючої забудови, особливо в центральній частині міста.

4. Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля міста Харкова визначаються законами України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про оцінку впливу на довкілля», «Про відходи», «Про інвестиційну діяльність», «Про природно-заповідний фонд України», «Про тваринний світ», «Про рослинний світ», «Про мисливське господарство та полювання», Водним кодексом України, Лісовим кодексом України, Указом Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

5. На основі оцінювання основних заходів передбачених Програмою можна зробити висновок щодо відсутності ймовірних негативних наслідків для довкілля від реалізації Програми економічного та соціального розвитку м. Харкова на 2021 рік, в той же час наявний позитивний - пом'якшуючий вплив у випадку реалізації запланованих на 2021 рік заходів в рамках цільових програм.

Реалізація цілей і завдань Програми не повинна призвести до появи нових негативних наслідків для довкілля, якщо під час її реалізації будуть належним чином враховані природоохоронні вимоги передбачені за кожним проєктом.

Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

6. Реалізація цілей та заходів передбачених Програмою ймовірно призведе до покращення екологічної ситуації в м. Харкові. Зважаючи на те, що головні цілі і заходи кожної з міських програм інтегровані до Програми економічного і соціального розвитку забезпечення виконання заходів «Комплексної програми «Інновації в пріоритетних напрямках розвитку галузі охорони здоров'я м. Харкова на 2021-2025 роки» має призвести до покращення стану здоров'я населення та вчасного виявлення і лікування найбільш поширених хвороб. Реалізація цілей Програми охорони навколишнього природного середовища міста Харкова на 2021-2030 роки сприяє поліпшенню екологічного стану довкілля та зниження екологічних ризиків у м. Харкові.

7. Під час проведення аналізу ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Програми було виявлено ряд цілей, завдання яких потребують додаткової уваги під час їх реалізації, щоб не допустити в майбутньому негативного впливу на довкілля, або які доцільно скоригувати для того, щоб посилити позитивні наслідки для довкілля та здоров'я населення. Для запобігання, зменшення та пом'якшення ймовірних негативних наслідків виконання Програми запропоновано ряд заходів.

Заходи є загальними рекомендаціями направленими на створення стабільного підґрунтя для забезпечення сталого розвитку міста як в короткостроковій так і довгостроковій перспективі. В той же час, детальні заходи повинні розглядатися в кожному конкретному випадку під час планування і реалізації конкретних заходів і проєктів передбачених цільовими галузевими програмами, при розробці проєктів, а також в процесі надання екологічних дозволів.

8. Моніторинг екологічних індикаторів ефективності впровадження Програми є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля та здоров'я

населення матиме Програма. Система запропонованих в Програмі індикаторів включає екологічні індикатори та індикатори здоров'я населення.

Для оцінки повноти та якості реалізації програмних заходів Департаментом економіки та комунального майна Харківської міської ради здійснюватиметься моніторинг індикаторів, що дасть змогу оперативно приймати необхідні управлінські рішення.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Результати проб ґрунту на забруднення промисловими токсинами
м. Харкова 2015-2019 роки
(за даними Харківського регіонального центру з гідрометеорології)

№	Адреса/місце відбору	Важкі метали, мг/кг					
		2015 рік/2019 рік					
		Кадмій	Марганець	Мідь	Нікель	Свинець	Цинк
1	вул. Плиткова, 12 (поблизу житлової забудови)	0,75/0,75	895/647	47/39	30/40	34/31	169/271
2	просп. Московський, 297 (поблизу церкви Георгія Побідоносця)	0,50/1,0	762/993	30/23	49/48	45/22	153/158
3	просп. Індустріальний, 10 (поблизу житлової забудови)	0,75/2,0	915/881	90/45	27/41	20/37	224/398
4	вул. Рудика, 1 (поблизу спортивного комплексу Комунар)	0,5/1,0	778/652	72/23	35/37	19/16	175/173
5	вул. Енергетична, 11 (у сквері)	0,5/1,5	252/595	23/45	окт.44	33/38	175/188
6	вул. Роганська, 160 (поряд з парковою)	0,25/1,25	609/682	23/23	28/41	29.авг	136/168
7	вул. Киргизька, 19 (поблизу приватного сектору)	0,25/0,75	666/897	45/68	55/60	44/76	191/328
8	вул. Асхарова, 2 (поряд з парковою)	0,25/1,0	793/958	19/22	48/40	18/20	114/139
9	Салтівськешоссе, 43 (ТРЦ Французький бульвар)	0/0,75	421/407	42/45	27/23	36/20	208/57
10	вул. Диканівська, 50 (напроти ТОВ Вторама)	0/0,75	2120/1259	69/119	20/22	64/100	194/295
11	просп. Гагаріна, 360 (поблизу заправки)	1,5/2,75	407/269	117/44	38/36	37/23	210/221
12	вул. Донець-Захаржевського, 6/8 (поблизу парковка)	0,25/0	390/305	47/37	17/16	106/45	213/139
13	вул. Світло Шахтаря, 4/6 (біля магазину Прополіс)	0,25/0,5	397/285	112/38	34/17	180/26	221/242
14	просп. Ново-Баврський, 118 (поблизу промислової зони)	0/0,75	880/478	59/28	41/29	39/21	224/134

№	Адреса/місце відбору	Важкі метали, мг/кг					
		2015 рік/2019 рік					
		Кадмій	Марганець	Мідь	Нікель	Свинець	Цинк
15	вул. Клоківська, 67 (біля ТЦ Рост)	0/0,5	222/381	27/30	ноя.17	103/23	301/83
16	Вул. Велика Панасівська, 129 (поряд парковка)	0/0,5	252/596	73/41	31/28	180/36	191/197
17	просп. Науки, 25 (прохідна Інституту монокристалів НАН України)	0,25/0,25	452/534	26.ноя	48/24	26/20	173/169
18	вул. Сумська, 132	0,5/0,5	484/432	90/200	35/35	22/36	144/276
19	вул. Шевченка, 327 (поблизу заправка)	0/0,5	232/401	22/29	14/19	22/25	195/306
20	просп. Льва Ландау, 171	0,25/0,5	620/187	35/28	32/35	22/45	173/208
21	вул. Фронтowa, 3	0,5/0,5	1018/442	28/15	36/27	26/66	431/60
22	Білгородське шосе, 1 (Моморіал)	0,25/0,5	605/524	19/19	38/37	окт.16	123/139
23	Помірки, 84	0/0,5	2126/697	20/22	38/32	22/31	62/169

Додаток 2

Результати аналізів проб ґрунту на забруднення промисловими токсикантами
м. Харків 2019 р.

Гранично допустимі концентрації для відповідних металів у мг/кг повітряно-сухого ґрунту: кадмій – 1,0, марганець – 1500,0, мідь – 55,0, нікель – 85,0, свинець – 32,0, цинк – 115,0.

№ /№	Назва підприємства	Адреса	Місце відбору	Важкі метали, мг/кг					
				Кадмій	Марганець	Мідь	Нікель	Свинець	Цинк
	ЗАТ „Будметал”	61106, м. Харків, вул. Плиткова, 12	30 м на Пд від прохідної біля паркану. Поблизу житлові будинки.	0,75	647	39	40	31	271
2	ТОВ „ГОЛДЕН ТАЙЛ”, раніше - ТОВ „ГРАНД ДВС”	61106, м. Харків, пр. Московський, 297	20 м на ПнС від входу біля паркану. Поблизу Церква Георгія Побідоносця	1,00	993	23	48	22	158
3	БАТ „Харківський тракторний завод ім. Орджонікідзе”	61007, м. Харків, пр. Московський, 275	Поблизу виробничий корпус.	1,50	693	26	40	18	173
4	ТОВ „Вертикаль”, раніше - АТП – 16329	61055, м. Харків, пр. Індустріальний, 10	50 м від прохідної в сквері. Поблизу житлові будинки.	2,00	881	45	41	37	398
5	ДНВО „Комунар”, майд. № 1	61070, м. Харків, вул. Рудіка, 1	50 м на ПнС від житлового будинку. Поблизу культурно – спортивний комплекс „Комунар”, парковка.	1,00	652	23	37	16	173
6	„Харківський котельно-механічний завод”, раніше-ТЕЦ – 4	61061, м. Харків, вул. Енергетична, 11	30 м на З від центральної прохідної у сквері. Поблизу житлові будинки.	1,50	529	45	44	38	188
7	АТП – 16363	61002, м. Харків – ГСП – 2, вул. Роганська, 160	50 м на С від прохідної. Поряд парковка.	1,25	682	23	41	8	168
8	ДП Завод “Електроважмаш”, - раніше - ВО “Електртяжмаш”	61055, м. Харків, пр. Московський, 299	60 м на С від прохідної. Поряд парковка.	3,75	953	105	34	58	246
9	БАТ “Харківський верстатобудівний завод”, раніше - Харківське виробниче станкобудівельне об’єднання	61055, м. Харків, пр. Московський, 277	50 м на С від прохідної. Поряд парковка.	1,50	1172	85	36	43	335
10	АТ “ХарПЗ” (8ДПЗ)	61055, м. Харків, ГСП – 2, пр.Індустріальний, 3	30 м на ПдС від прохідної. Поряд парк, житлові будинки.	1,50	999	45	35	27	188
11	ДП “Харківський облавтодор”, раніше - БАТ “Харківшляхбуд”	61202, м. Харків, вул. Асхарова, 2	5 м на ПнЗ від прохідної біля паркану. Поряд парковка.	1,00	958	22	40	20	139
12	ЗАТ „Бізнес - центр”, раніше – ТОВ СКТБ “Гидромодуль”	61105, м. Харків, вул. Киргизька, 19	30 м на С від прохідної, Поблизу приватний сектор, парковка, автомийка.	0,75	897	68	60	76	328
13	ЗАТ “ТЕЦ – 3”, раніше - Харківські теплові мережі	61036, м. Харків, вул. Енергетична, 3	30 м напроти прохідної у сквері. Поблизу виробничий корпус, парковка.	1,50	616	41	34	31	242
14	ЗАТ “Південкабель”	61099, м. Харків, вул. Автогенна, 7	40 м на С від прохідної. Поблизу зупинка громадського транспорт.	1,00	871	133	21	50	237
15	Завод “Кондиціонер”	61044, м. Харків, пр. Московський, 257	30 м на С від прохідної. Поряд парковка.	0,75	514	19	35	19	369
16	ЗАТ “Бізнес - центр”	61105, м. Харків, вул. Киргизька, 19	10 м на С від входу, біля паркану. Поблизу приватний сектор, парковка, автомийка.	1,00	789	46	58	64	335
17	БАТ	61005, м. Харків,	20 м на ПнС від	0,75	621	57	32	32	119

№ /№	Назва підприємства	Адреса	Місце відбору	Важкі метали, мг/кг					
				Кадмій	Марганець	Мідь	Нікель	Свинець	Цинк
	"Укрелектромаш"	вул. Іскрінська, 37	прохідної. Поблизу школа, приватний сектор, стадіон.						
18	Харківський міський архів, раніше - автостоянка	61025, м. Харків, пр. Московський, 185	15 м на ПдС від входу до будівлі Харківського міського архіву. Поблизу автомийка, парковка та приватний сектор.	1,75	606	33	37	24	139
19	ДП "Харківський електро механічний завод" /ХЕМЗ/	61037, м. Харків, пр. Московський, 199	10 м на С від прохідної. Поряд парковка.	0,75	978	68	52	37	197
20	БАТ "Видавництво Харків"	61037, м. Харків, пр. Московський, 247	10 м на З від входу, біля паркану. Поблизу парковка та зупинка громадського транспорту.	0,25	534	17	28	16	52
21	Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку „Французький квартал”, раніше - АТ "Автрамат"	61038, м. Харків, Салтівське шосе, 43	30 м на ПдС від входу до будинку. Поблизу ТРЦ „Французький бульвар”, парковка.	0,75	407	45	23	20	57
22	Автотранспортне підприємство (АТП -16357)	61010, м. Харків, вул. Автострадна, 154	10 м на ПдЗ від прохідної. Поблизу заправка, КП „Водоканал”, парковка.	1,25	336	26	11	36	227
23	ЗАТ "Бізнес — центр"	61105, м. Харків, вул. Киргизька, 19	10 м на С від головного входу. Поряд приватний сектор, парковка, автомийка.	1,25	810	71	49	68	378
24	Структурний підрозділ "Харківський завод залізобетонних конструкцій" Південної залізниці	61081, м. Харків, вул. Диспетчерська, 27-а	20 м на Пд від прохідної. Поблизу гаражі, житловий будинок, стоянка.	0,25	183	10	13	13	178
25	Завод залізобетонних виробів "ЖБВ"	61030, м. Харків, вул. Диканівська, 50	Біля прохідної. Напроти ТОВ „Вторма 1”.	0,75	1259	119	22	100	295
26	ТОВ „Клін Полімер"	61124, м. Харків, вул. Олександра Матросова, 9	15 м на З від дороги. Поруч зупинка громадського транспорту «вул. Матросова».	0,75	524	85	54	64	242
27	ТОВ „Онікс”, раніше - Завод побутових відходів "ТБО"	61031, м. Харків, пр. Юрія Гагаріна, 360	10 м на Пд від прохідної, біля паркану. Поблизу заправка, колумбарій для тварин.	2,75	269	44	36	23	221
28	ТЦ „Протон”, раніше - ТОВ "Поліграфічне підприємство „Фоліо- плюс"	61018, м. Харків, пл.Захисників України 7/8	15 м на ПнС від входу. Поблизу парковка, житловий будинок.	1,25	585	95	30	63	658
29	Офісна будівля, раніше - БАТ "Харківська книжкова фабрика ім. Фрунзе"	61057, м. Харків, вул. Донець - Захаржевського, 6/8	20 м на ПнС від входу у сквері. Поблизу парковка, будівлі.	0,00	305	37	16	45	139
30	Торговий майданчик, раніше - Тролейбусне депо №1	61052, м. Харків, пров. Піскуновський, 15	30 м на Пн від магазину „Квіти” біля мосту. Поряд парковка.	3,50	132	13	8	22	40
31	Гаражний кооператив „Металіст"	61036, м. Харків, вул. Морозова, 13-В	На Пн від території агрегатного заводу ДП Завод ім.Малишева, 140 м на ПдС від шляхопроводу. Поблизу гаражний кооператив.	0,50	555	68	19	31	59
32	ОВ „Фіто - Ліки”, раніше — НВП" Електротехнічний завод "Тріол"ТОВ	61004, м. Харків, вул. Катеринська, 46	20 м на ПнЗ від прохідної. Поблизу ТОВ„Уніпласт”, ТОВ„Металург” промисловий сектор та парковка.	0,25	341	13	11	44	298
33	БАТ Харківський	61004, м. Харків,	25 м на Пн від	0,50	285	38	17	26	242

№ /№	Назва підприємства	Адреса	Місце відбору	Важкі метали, мг/кг					
				Кадмій	Марганець	Мідь	Нікель	Свинець	Цинк
	машинобудівний завод підйомно - транспортно устаткування", раніше - ВТО ім. Леніна	вул. Світло Шахтаря, 4/6	центральної прохідної, біля магазину "Прополіс" Поряд приватний сектор, парковка.						
34	ТОВ "Харківський завод підйомно - транспортно устаткування", раніше - ВТО ім. Леніна	61019, м. Харків, пр. Ново - Баварський, 118	30 м на ПдЗ від прохідної в сквері. Поблизу промислова зона, приватний сектор.	0,75	478	28	29	21	134
35	Автобаза № 2	61110, м. Харків, пр. Льва Ландау, 147	На 20 м ПдСх від території агрегатного заводу ДП Завод ім. Малишева, біля будівлі автобази №2. Поряд автостоянка.	0,75	988	24	35	25	109
36	Житловий будинок, раніше — БАТ "Харківський завод Металіст"	61022, м. Харків, вул. Клочківська, 67	10 м на Пд від головного входу ТЦ „Рост“, 20 м на С від автомийки.	0,50	381	30	17	23	83
37	„Aster” центр інженерних технологій, раніше - ЗАТ "Харківський велосипедний завод ім. Петровського"	61068, м. Харків, пр. Московський, 118	30 м на Пн від входу до магазину. Поряд парковка.	0,50	550	19	35	17	124
38	„Харківський тракторний завод"	61007, м. Харків, пр. Московський, 275	В районі зупинки громадського транспорту, станція метро „Тракторний завод”.	0,75	626	18	45	17	99
39	Завод „РОС"	61017, м. Харків, вул. Велика Панасівська, 129	30 м на Пд від прохідної. Поряд парковка.	0,50	596	41	28	36	197
40	ТОВ „Полімер”раніше – Харківський експериментальний завод	61177, м. Харків, Пластичний провулок, 9	10 м на З від прохідної „По лімер”. Поблизу житлові будинки, приватний сектор, гаражі.	0,50	687	15	36	13	52
41	ДП Завод ім. Малишева	61037, м. Харків, проїзд Балашовський, 10	500 м на ПдСх від станції Харків - Балашовський, на території ДП Завод ім. Малишева, біля пам'ятника паровозу.	0,50	621	17	41	14	85
42	ЖК „Панасівська слобода”, раніше - ДП "Харківський МЗЗ"	61017, м. Харків, вул. Велика Панасівська, 106	30 м на Пд від входу в житловий будинок.	0,25	376	53	15	43	213
43	ТОВ "Веза Україна"	61017, м. Харків, вул. Велика Панасівська, 183	20 м на З від прохідної ЖБК	0,75	621	18	15	37	154
44	Державне підприємство "Харківський бронетанковий ремонтний завод"	61139, м. Харків, вул. Велика Панасівська, 222	25 м на З від прохідної, напроти Відокремлений підрозділ ДП Південна залізниця.	0,50	1972	30	19	43	169
45	ТОВ „Електротехнічні машини”, раніше Науково-виробниче об'єднання "Електромашини"	61016, м. Харків, вул. Озерянська, 106	10 м на Пд від прохідної, біля мосту.	0,50	483	16	25	58	45
46	БАТ "Гідропривід"	61052, м. Харків, вул. Мала Панасівська, 1	10 м на Пн від прохідної. Поряд житлові будинки, виробничий корпус.	0,50	330	57	22	58	252
47	Пасажирське вагонне депо "Харків – сортувальний"	61067, м. Харків, вул. Велика Панасівська, 201	20 м на Пн від входу в Депо. Поряд „Харківський комбикормовий завод”.	0,50	432	19	16	32	144

№ /№	Назва підприємства	Адреса	Місце відбору	Важкі метали, мг/кг					
				Кадмій	Марганець	Мідь	Нікель	Свинець	Цинк
	Південної залізниці								
48	ДП “Завод хімічних реактивів, НТК „Інститут монокристалів” НАН України	61001, м. Харків, пр. Науки, 25	10 м від прохідної на 3.	0,25	534	11	24	20	169
49	Первинна професійна спілка працівників ДП 48 „Завод залізничної техніки”, раніше - В/Ч 74218. 48 завод залізничної техніки	61051, м. Харків, вул. Букова, 36	Напроти прохідної в Олексіївському парку. Поряд гаражі та житловий будинок.	0,00	106	6	8	31	38
50	„Харківський завод спеціальних машин”, раніше - „Харківський авторемонтний завод” (В/Ч А11441)	61045, м. Харків, вул. Дербентська, 109	30 м на ПнС від входу до будівлі Державтоінспекції. Поряд парковка та приватні будинки.	0,75	294	17	12	40	262
51	ДП Харківський машинобудівний завод „ФЕД”	61023, м. Харків, вул. Сумська, 132	100 м на Пд від прохідної напроти входу до території дитячої залізниці „Мала Південна”.	0,50	432	200	35	36	276
52	ТОВ „ФІНЕСС”	61033, м. Харків, вул. Шевченка, 327	10 м на Пн від підстанції. Поблизу заправка, будівництво, металобаза, автомийка.	0,50	401	29	19	25	306
53	Парк Машинобудівників	61037, м. Харків, вул. Плеханівська, 134	30 м на Пн від входу в адміністративну будівлю парку.	0,50	605	64	42	37	252
54	БАТ “Хартрон - Електрозв’язок”, раніше - АТ “Хартрон”	61070, м. Харків, вул. Ак. Проскури, 1	20 м на Пд від прохідної, ТОВ НВП „Хартрон - Асконд”.	0,75	335	17	18	19	100
55	„Харківський завод ЖБК , № 5”, раніше - АТЗТ “ЗБК № 5”	61060, м. Харків, пр. Льва Ландау, 171	30 м на 3 від прохідної біля паркану. Поряд адміністративна будівля та зупинка громадського транспорту.	0,50	187	28	35	45	208
56	Національний науковий центр „ХФП”	61108, м. Харків, вул. Академічна, 1	100 м на С від прохідної, напроти „Дошкільного навчального закладу (ясла - садок) № 22”.	0,75	432	24	29	14	115
57	Моторвагонне депо „Харків”	61030, м. Харків, вул. Біологічна, 27	30 м на С від в’їзних воріт в моторвагонне депо „Харків”. Поблизу ТОВ „Новітех”.	3,50	1452	176	42	70	482
58	ДП “Завод ім. Малишева”	61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 126	30 м на Пн від входу до клубу „Жара”. Парк Машинобудівників.	0,50	248	22	21	36	232
59	ДП завод “Радіореле”	61009, м. Харків, пр. Гагаріна, 181	20 м на С від прохідної. Поблизу ТРЦ «Sun Mall», парковка.	0,50	315	367	161	63	340
60	ЗАТ “Харківський інструментальний завод”	61010, м. Харків, вул. Греківська, 77	15 м на ПнС від центральної прохідної. Поблизу приватний сектор.	0,75	406	52	16	40	198
61	Харківське державне авіаційне виробниче підприємство Завод “Тора”, раніше - 420-й завод ДА /авіазавод/	61031, м. Харків, вул. Ромашкіна, 5	10 м на Пд від прохідної біля паркану. Поблизу приватний сектор.	1,00	401	21	27	40	129
62	ТОВ "Реметал"	61035, м. Харків, вул. Каштанова, 29	20 м на С від прохідної, біля Виправної колонії № 54.	1,75	401	45	56	138	776
63	„Харківське державне училище фізичної культури №	61070, м. Харків, вул. Фронтowa, 3	100 м на Пн від центрального входу. Поблизу Харківська	0,50	442	15	27	66	60

№ /№	Назва підприємства	Адреса	Місце відбору	Важкі метали, мг/кг					
				Кадмій	Марганець	Мідь	Нікель	Свинець	Цинк
	1", раніше - Саржин Яр		Християнська церква, житловий будинок.						
64	Меморіал	61070, м.Харків, вул. Білгородське шосе, 1	10 м на Пн від центрального входу.	0,50	524	19	37	16	139
65	ТОВ "Реметал"	61035, м. Харків, вул. Каштанова, 29	30 м на С від входу біля паркану. Поблизу офісна будівля виправної колонії № 54.	3,00	580	892	64	201	933
66	Культурний центр Арт-завод „Механіка“	61037, м. Харків, вул. Плеханівська, 126	30 м на З від центрального входу до Арт-заводу „Механіка“. Поблизу ПрАТ „Харківенергозбут“	1,00	412	60	51	17	139
67	Завод „Турбоатом“	61037, м Харків, пр. Московський, 199	240 м на Пн від ТЕЦ-3 ,біля пам'ятника ротору, навпроти входу до ПАО «Турбоатом», поряд адміністративна будівля, Торгівельний центр „Глобал“	0,50	162	30	25	15	124
68	ПАТ „Фармстандарт - Біолік“, раніше з-д “Бакпрепаратів”	61070, м. Харків, Помірки, 84	20 м на С від центрального входу.	0,50	697	22	32	31	169
69	Харківський електромеханічний завод (ХЕМЗ)	61082, м.Харків, пр. Московський, 203	30 м на Пн від будинку № 203 по Московському проспекту. Поряд виробничий корпус.	6,5	417	270	62	72	708
70	Харківський електромеханічний завод (ХЕМЗ)	61037, м.Харків, пр. Московський, 199	На Пн 30м від центрального входу до Харківського електромеханічного заводу (ХЕМЗ). Торговий центр «Глобал».	0,75	335	28	22	15	325
71	ЗАТ "Новий стиль"	61020, м.Харків, вул. Григорівське шосе, 88	5 м на ПдС від прохідної. Поблизу заправка, шиномонтаж, промислова зона.	0,75	335	21	10	38	173
72	АвіацКомуПідприємство “Міжнародний аеропорт – Харків”, злітна смуга	61031, м. Харків, вул. Ромашкіна, 1	30 м на Пн з боку середини злітної смуги. Поблизу гаражний кооператив.	0,75	350	24	23	21	198
73	Поліклініка диспансеру радіаційного захисту населення	61166, м. Харків, вул. Новгородська, 85	25 м на Пд від центрального входу.	0,50	381	22	30	16	120
74	ДП Завод ім. Малишева	61037, м.Харків, Польова, 67	Відділення „Нової пошти № 1“.Поряд приватні будинки.	0,75	508	23	43	13	95
75	Транспортні викиди в районі станції метро „Тракторний завод“	61099, Харків, вул. Лосівська, 275/10	10 м на С від входу в метро та 100 м від залізничної колії.	0,50	534	30	21	41	188
76	Транспортні викиди в районі зупинки громадського транспорту (Трамвайна зупинка), станція метро “Тракторний завод”	61106, Харків, пр. Московський, 275	10 м на З від трамвайної зупинки „Харківський тракторний завод“. Поряд „ХТЗ“	0,50	738	98	29	29	286
77	Другий майданчик «Турбоатом» (Механічний завод)	61061, м. Харків, вул. Енергетична	40 м на Пд від знаку турбіни по вул. Енергетичній, територія 2-го майданчика „Турбоатома“.	0,25	621	48	41	27	232
78	Транспортні викиди в районі зупинки громадського транспорту	61099, м. Харків, вул. Лосівська, 275/10	15 м на З від автостанції. (Магазин „Кулінічі“).	0,75	422	12	17	24	164

№ /№	Назва підприємства	Адреса	Місце відбору	Важкі метали, мг/кг					
				Кадмій	Марганець	Мідь	Нікель	Свинець	Цинк
	(Маршрутне таксі), станція метро «Тракторний завод»								
79	Залізнична станція „Лосєве”	61044, м. Харків, пр. Московський, 257	35 м на С від зупинки „Лосєве”.	0,50	830	26	21	15	115
80	КП „Центр поводження з тваринами”	61031, м. Харків, пр. Гагаріна, 358	30 м на ПнЗ від входу до КП	2,50	269	59	30	19	208

Додаток 3

Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду м. Харків

№ з/п	Назва, категорія	Тип, категорія	Площа, га	Адміністративне розміщення та місцезнаходження
1	Харківський зоологічний парк	загальнодержавного значення	22	вул. Сумська, 35, Шевченківський район
2	Ботанічний сад ХНУ ім. В.Н. Каразіна	загальнодержавного значення	41,9	вул. Клочківська, 52 - 5,5 га, вул. О. Яроша, 52-36,4 га, Шевченківський район
3	Григорівський бір	лісовий заказник	76	Новобаварський район
4	Крюківський	гідрологічний заказник	39,3	Основ'янський район
5	Сокольники-Помірки	ботанічна пам'ятка природи	163,1	Лісопаркове господарство кв. 52-54, 60, 61, 65, 68 (вид. 1-9, 13, 15-24) Шевченківський район
6	Помірки (входить до складу РЛП «Сокольники-Помірки»)	ботанічна пам'ятка природи	120,4	Лісопаркове господарство кв. 8, 9, 16, 23, 29 Шевченківський район
7	Дерева Гінкго	ботанічна пам'ятка природи	0,1	вул. Сокольники, 12, Шевченківський район
8	Пушкінська	ботанічна пам'ятка природи	0,2	вул. Пушкінська, 39, Київський район
9	Будинок вчених	ботанічна пам'ятка природи	0,1	вул. Жон Мироносиць (вул. Раднаркомівська), Київський район
10	Чорноглазівські дуби	ботанічна пам'ятка природи	0,15	вул. Маршала Бажанова, 11, Київський район
11	Дуб Бабушкін	ботанічна пам'ятка природи	0,1	вул. Пестрікова, 16 (вул. Бабушкіна, 16), Новобаварський район
12	Інститутська	ботанічна пам'ятка природи	0,35	вул. Пушкінська, 86, Київський район
13	Сад ім. Т.Г. Шевченка	ботанічна пам'ятка природи	0,75	вл. Сумська, 29, Шевченківський район
14	Чорноглазівська	ботанічна пам'ятка природи	0,2	вул. Маршала Бажанова, 5 Київський район,
15	Залютинська	ботанічна пам'ятка природи	3	Холодногорський район, Запютино
16	Сокольники-Помірки	регіональний ландшафтний парк	1104,6	Шевченківський район, Лісопаркове господарство кв. 1, 2, 4, 5, 8, 9, 10, 11 (вид. 1, 2 част., 4-6 част., 7, 9) 16, 17, 18 (вид. 1, 5-13), 23, 24, 25 (вид. 1-3, 10-13, 15), 29, 30, 31 (вид. 1-4, 9-12), 35, 36, 37, 42, 43, 44, 45, 48, 49, 50, 51-776,4 га; Дергачівське лісництво кв. 364 (вид. 1, 3-5), 365, 366, 367 (вид. 2, 3), 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, площею 328,2 га

Додаток 4

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ХАРКІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ
ЛАБОРАТОРНИЙ ЦЕНТР МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ»
ХАРКІВСЬКА МІСЬКА ФІЛІЯ**

вулиця Северина Потоцького, 3 м. Харків, 61007, тел. 93-51-96

E-mail: kharkivlabcentr@gmail.com, код ЄДРПОУ38493324

25.06.20 № 17.0/2032

На № 17/0/757-20 від 15.06.2020

Заступнику директора Департаменту
економіки та комунального майна -
начальнику Управління соціально-
економічного розвитку, планування та
обліку Харківської міської ради
В. ФОМИЧОВІЙ

Про надання інформації

Лабораторні та інструментальні дослідження Харківською міською філією ДУ «Харківський ОЛЦ МОЗ України» об'єктів навколишнього середовища в м. Харкові проводяться згідно з щорічними «Планами моніторингу факторів навколишнього середовища та моніторингових відвідувань закладів охорони здоров'я, дитячих навчальних і оздоровчих закладів, закладів соціального забезпечення міста Харкова».

Моніторинг радіаційного фону, згідно з «Планами» проводиться в 1 контрольній точці (вул. Северина Потоцького, 3) щоденно (крім вихідних). Рівні гама-фону складають 0,10-0,14 мкЗв/год. що не перевищує значень рівнів природного радіаційного фону, характерного для території Харківської області - 0,3 мкЗв/год. За останні 5 років в контрольній точці перевищень ГДР радіаційного фону не виявлено.

В 2020 році до програми моніторингових спостережень включені лабораторні дослідження води питної з 12 каптажів джерел громадського користування щоквартально. В I кварталі досліджено 12 проб питної води на санітарно-хімічні показники, з них не відповідали вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 (в подальшому нормативним вимогам) 2 (дві) досліджені проби (17% при 25% в I кварталі 2019 року): встановлені перевищення по вмісту нітратів та загальній жорсткості в воді джерела парку «Юність»; невідповідність по рН в воді джерела по вул. Мінераловодській, 1.

За показниками епідемічної безпеки досліджено 12 проб питної води, не відповідали нормативним вимогам 4 (чотири) досліджені проби (33% при 48% в I кварталі 2019 року): вода джерел в парку «Юність», Петренки-1, Петренки-3, по вул. Бучми (права сторона) - виявлені загальні колі-форми в $100 \text{ см}^3 > 1$.

В II кварталі досліджено 12 проб питної води на санітарно-хімічні показники, з них не відповідали нормативним вимогам 2 (дві) досліджені проби (17% при 17% в II кварталі 2019 року): встановлені перевищення по вмісту нітратів в воді джерела парку «Юність»; невідповідність по рН в воді джерела по вул. Мінераловодській, 1.

За показниками епідемічної безпеки досліджено 12 проб питної води, не відповідали нормативним вимогам 2 (дві) досліджені проби (17% при 67% в II кварталі 2019 року): вода джерел Петренки-1, Петренки-3 - виявлені загальні колі-форми в $100 \text{ см}^3 > 1$.

В 2017 році досліджено 48 проб питної води з каптажів джерел за санітарно-хімічними показниками, не відповідали нормативним вимогам 4 досліджені проби (8% при 15% у 2016 році).

За показниками епідемічної безпеки досліджена 51 проба питної води, не відповідали нормативним вимогам 13 досліджених проб (26% при 20% у 2016 році).

4 проби не відповідали за санітарно-хімічними показниками:

- джерело в парку «Юність» (перевищення по вмісту нітратів),
- джерело в с. Олешки (перевищення по вмісту нітратів).

Продовження додатку 4

- джерело по вул. В.Зубенка,25 (показник водневого показника нижче норми),
- джерело по вул. Мінераловодській. 1 (показник водневого показника нижче норми).

13 проб, де виявлено присутність загальних колі-форм:

- сел. Олешки – тричі;
- вул. Бучми;
- Манжосів Яр;
- Олексіївська балка – двічі;
- Петренки 1; Петренки 2; Петренки 3;
- вул. П. Шлях, 198;
- Саржин Яр;
- вул. Мінераловодська, 1;

В 2018 році досліджено 48 проб питної води на санітарно-хімічні показники, не відповідали нормативним вимогам 4 проби (8% при 8% у 2017 році).

За показниками епідемічної безпеки досліджено 48 проб питної води, не відповідали нормативним вимогам 6 проб (13% при 26% у 2017 році).

4 проби не відповідали за санітарно-хімічними показниками:

- вул. Мінераловодська, 1 (по водневому показнику);
- сел. Олешки (перевищення нормативу по вмісту нітратів);
- вул. Полтавський шлях, 198, парк «Юність» (перевищення нормативу по вмісту нітратів та загальній жорсткості);
- вул. В. Зубенка, 25 (по водневому показнику).

4 проби не відповідали за мікробіологічними показниками (виявлено присутність загальних колі-форм в 100 см³):

- Олексіївська балка по вул. Ключківській;
- вул. Мінераловодська, 1;
- Манжосів Яр - двічі;
- сел. Олешки – двічі.

В 2019 році досліджено 48 проб питної води на санітарно-хімічні показники, не відповідали нормативним вимогам 7 проб (15% при 8% у 2018 році).

За показниками епідемічної безпеки досліджено 48 проб питної води, не відповідали нормативним вимогам 21 проба (44% при 13% у 2018 році).

7 проб не відповідали за санітарно-хімічними показниками:

- сел. Олешки (перевищення нормативу по вмісту нітратів);
- вул. Полтавський шлях, 198, парк «Юність» (перевищення нормативу по вмісту нітратів) - щоквартально;
- вул. В. Зубенка, 25 (перевищення нормативу по вмісту сульфатів) – двічі.

21 проба не відповідала за мікробіологічними показниками (виявлено присутність загальних колі-форм в 100 см³):

- вул. Полтавський шлях, 198, парк «Юність» - двічі;
- сел. Олешки;
- Петренки 1 - двічі; Петренки 2 - двічі; Петренки 3 - тричі;
- вул. Бучми (права сторона) - двічі; вул. Бучми (ліва сторона) - тричі;
- вул. В. Зубенка, 25 - двічі;
- Олексіївська балка по вул. Ключківській;
- вул. Мінераловодська, 1;
- Манжосів Яр;
- Саржин Яр.

Завідувач

В. ЧЕГОДАЙКІН

Лілія Звягінцева 393-11-77

